

Riksdagens protokoll

2006/07:110

Tisdagen den 22 maj

Kl. 13.30 – 15.46

18.00 – 19.28

Protokoll
2006/07:110

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 15 maj.

2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och EU-nämnden

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Caroline Helmersson-Olsson som suppleant i socialförsäkringsutskottet och utbildningsutskottet och Magdalena Streijffert som suppleant i EU-nämnden.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Caroline Helmersson-Olsson (s)

suppleant i utbildningsutskottet

Caroline Helmersson-Olsson (s)

suppleant i EU-nämnden

Magdalena Streijffert (s)

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2006/07:535

Till riksdagen

Interpellation 2006/07:535 Skötsamhetskriterier för frivård inom kriminalvården

av Kjell Eldensjö (kd)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 juni 2007.

Stockholm den 15 maj 2007

Justitiedepartementet

Beatrice Ask

Svar på
interpellationer

4 § Svar på interpellation 2006/07:504 om den studiesociala utredningen

Anf. 1 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Emma Henriksson har frågat mig om jag avser att ta initiativ till den studiesociala utredningen och när i så fall arbetet kommer att påbörjas.

De studerandes sociala situation har länge varit eftersatt. De studerande måste ha möjlighet att försörja sig och leva ett tryggt liv under studietiden. Inte minst situationen för studerande med barn behöver ges särskild uppmärksamhet. Regeringen har aviserat att en studiesocial utredning ska tillsättas.

Som jag tidigare meddelat avser jag att återkomma i frågan. Min ambition är att ett antal av de problem som har identifierats när det gäller de studerandes studiesociala situation ska kunna lösas under mandatperioden. Frågorna bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Anf. 2 EMMA HENRIKSSON (kd):

Fru talman! Tack så mycket, Lars Leijonborg, för svaret! Vi är definitivt överens om att de studerande många gånger har en utsatt situation. Det gäller inte minst ekonomiskt och inte minst de studerande med barn. Det är därför jag har riktat interpellationen till utbildningsministern.

Det finns en ambition att komma fram med utredningen och kanske också med lite resultat när det gäller vad den kommer fram till. Det skulle vara bra om detta kom inom mandatperioden. Men jag skulle vilja säga att det till och med brådskar mer än så. De som är studerande i dag har ju de här problemen i sin vardag dagligen. En utredning som kommer med förslag som landar i resultat i verkligheten om kanske två tre år hjälper inte de studenter som nu är i en akut situation, inte minst när det gäller det ekonomiska.

Jag skulle alltså gärna se att arbetet skyndades fram ganska snabbt, och jag hade hoppats på ett svar där ministern sade: *Yes* – nu är det i gång! Nästa vecka börjar de!

Jag förstår att det inte riktigt är så långt kommet, men kan ministern säga någonting om tidsplanen? När kan vi vänta oss att utredningen börjar, och när kan vi börja se de första resultaten av den?

Anf. 3 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! De studerandes sociala situation berör flera departement. Framför allt är det Utbildningsdepartementet och Socialdepartementet som har intresse i denna fråga. Men det finns också aspekter som berör Arbetsmarknadsdepartementet. Beredningsarbetet har tagit tid, och det

beror på att frågorna är rätt komplicerade. Vi bereder dem gemensamt mellan de inblandade departementen.

Man kan säga att det egentligen finns två huvudvägar. Man kan antingen göra utredningen ganska begränsat – då går det naturligtvis fortare, men det är färre frågor som kommer in – eller så kan man konstatera att dessa frågor ligger ganska nära de frågor som handlar om hela socialförsäkringssystemet. De berör också själva grundfrågan: Ska studenter i socialförsäkringssystemet likställas med andra människor och på alla sätt ha samma rättigheter där som andra medborgare har? Om man väljer detta större grepp blir utredningen betydligt mer omfattande.

Då kan man också konstatera att det är regeringens ambition att utreda hela socialförsäkringssystemet. Där har ett förberedande utredningsarbete gjorts av Anna Hedborg, som har identifierat ett antal intressanta frågeställningar. Tanken är att detta ska gå vidare i parlamentarisk form.

Man skulle kunna argumentera för att den utredningen också bör behandla studenternas sociala situation. Jag lutar åt att snarare identifiera ett antal mer akuta frågor och försöka få fram lösningar på dem. Men även då visar det sig att man kommer in på ett antal andra regelverk som gör att detta är rätt komplicerat.

Men det vi sade i alliansens valmanifest eller utbildningsprogram och det vi sade i regeringsförklaringen gäller fortfarande: Vår absoluta ambition är tillsätta en utredning med uppgift att lägga fram förslag som förbättrar studenternas sociala situation.

Anf. 4 EMMA HENRIKSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att regeringen har bestämt sig för att se över den totala situationen och ta det breda greppet, för jag tror att det är det som behövs.

Samtidigt är det brådskande i vissa specifika frågor, där jag tror att det finns ett visst underlag för att göra snabbspår – eller vad man nu väljer att kalla det för. Det har till exempel kommit en tidigare utredning som också tittade på de studiesociala förhållandena – SOU 2003:130 *Studerande och trygghetssystemen*. Den kom möjligen till lite grann under galgen, men den kom trots allt med en del förslag som skulle kunna förbättra situationen för studenter. Det handlar bland annat om förbättrad information, en mer enhetlig tillämpning, tillgång till de sociala försäkringssystemen, värdesäkring av studiemedlen, treterminerssystem, förutsättningarna för deltidssjukskrivning, samspelet mellan de olika bidragssystemen, möjligheten till tilläggs lån för alla studerande med barn och möjligheten till tillfällig vård av barn – som studenter inte har i dag.

Ser utbildningsministern någon möjlighet att gå vidare med någon av de här detaljerna, som ju ändå har utretts tidigare, för att något lätta trycket och förbättra situationen för studerande?

Anf. 5 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Man kan konstatera att en del förbättringar har ägt rum på grund av förslag som den förra regeringen lade fram. Det har till exempel införts en möjlighet till tilläggsbidrag för studerande med barn. Även möjligheten till tilläggs lån har förbättrats. Beloppet för hel föräldraförsäkring på den lägsta nivån har från och med den 1 juli 2006 höjts

från 60 kronor per dag till 180 kronor per dag. För övrigt höjdes också studiemedlens nivå den 1 juli 2006. Några av de mest akuta problemen är alltså i och för sig hanterade.

Men jag håller med om att det finns ett antal kvarstående frågeställningar som det finns anledning att ta tag i. Det avser vi definitivt att göra.

Anf. 6 EMMA HENRIKSSON (kd):

Fru talman! Att man har höjt grunddelen i föräldraförsäkringen från 60 till 180 kronor per dag är jättebra och jätteviktigt för dem som tvingas leva på den ersättningen. Samtidigt inser man med ganska enkel matematik att 180 kronor per dag i 30 dagar, något som också ska beskattas, blir en ganska liten inkomst att leva på. Även om det är en betydlig förbättring, även om det är en utökning på 200 procent, är det fortfarande extremt lite pengar och en nivå som det inte går att försörja sig själv och ett barn på.

Jag ser fram emot en bra, tydlig och ordentlig utredning som tar ett helhetsgrepp, men jag hoppas att regeringen kanske kan ta ytterligare några små steg på de områden där det redan finns utrett vad man skulle kunna göra ganska enkelt samtidigt som det skulle ge ganska stora och tydliga förbättringar för de studerande.

Anf. 7 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det framgår av det Emma Henriksson säger att när man börjar ta tag i de här frågorna närmar man sig rätt snabbt socialförsäkringssystemet. Partikamrater till Emma Henriksson är väl företrädda i Socialdepartementet. Även om det här i första hand är socialförsäkringsministerns ansvarsområde finns det väl också anledning för Emma Henriksson att ta kontakt med sina partivänner i Socialdepartementet. Lite beroende på vilken väg man väljer kan man också bestämma vilken den bästa kontexten är att utreda de här frågorna.

Det besked som regeringen har givit, att de studiesociala frågorna ska utredas, ligger fast. Det är min ambition att ett sådant utredningsarbete ska inledas inom några månader.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2006/07:507 om integrationspolitiska skäl för flytt av statlig verksamhet

Anf. 8 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Mikael Damberg har frågat integrations- och jämställdhetsministern om hon avser att ta något initiativ för att även integrationspolitiska skäl ska kunna vägas in när statliga myndigheter överväger att omlokalisera befintlig verksamhet. Damberg har också frågat om statsrådet avser att ta några initiativ för att övertyga regeringen om att hålla fast vid det tidigare riksdags- och regeringsbeslutet om lokalisering av nycirkusutbildningen vid Danshögskolan till Botkyrka kommun.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Av förordningen (1986:856) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av integrationspolitiken följer att alla myndigheter, alltså även universitet och högskolor, ska beakta samhällets etniska och kulturella mångfald både när de utformar sin verksamhet och när de bedriver den. Också lokalisering av verksamheter är viktig i detta sammanhang.

Inom gällande regelsystem är universitet och högskolor fria att anordna utbildningar utifrån studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Lokaliseringen av utbildningarna vilar på de bedömningar som universitet och högskolor själva gör. Jag anser att det är en bra ordning att universitet och högskolor har stor frihet att själva besluta över lokaliseringen av sina utbildningar.

När det gäller integrationspolitiska aspekter ska lärosätena enligt högskolelagen (1992:1434) aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan. Av redovisningar från universitet och högskolor framgår att många insatser görs och att man arbetar på många olika sätt för att främja en bred rekrytering.

När det gäller frågan om lokalisering av nycirkusutbildningen vid Danshögskolan görs bedömningen således utifrån såväl konstnärliga och utbildningsmässiga skäl som integrationsskäl.

Varken riksdagen eller regeringen har beslutat om att lokalisera nycirkusutbildningen till Botkyrka kommun. I det ramanslag som regeringen har beslutat att ge till Danshögskolan ingår medel för lokaliseringen av nycirkusutbildningen.

Regeringen har erfårit att det nu pågår ett konstruktivt samtal mellan Danshögskolan, Cirkus Cirkör och Botkyrka kommun, och jag utgår från att detta kommer att leda till att de berörda parterna finner en bra lösning.

Mikael Damberg har också ställt en mer generell fråga om integrationspolitiska avvägningar vid omlokalisering av statliga myndigheter. Svaret på den mer generella frågan är att i de fall regeringen fattar beslut om lokalisering av myndigheter kan den välja att göra en helhetsbedömning. Integrationspolitiska skäl ingår då i den bedömningen, på samma sätt som till exempel verksamhetsmässiga, ekonomiska och miljömässiga skäl.

Jag vill slutligen framhålla värdet av den verksamhet som bedrivs vid Cirkus Cirkör och nycirkusutbildningen vid Danshögskolan, som har bidragit till den lokala utvecklingen.

Anf. 9 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Tack för svaret! Den här interpellationen var ursprungligen ställd till integrationsministern eftersom jag tycker att frågan om Danshögskolans beslut att flytta nycirkusutbildningen från Botkyrka till Östermalm väcker en rad integrationspolitiska frågor.

Vi som bor i Stockholmsregionen blev ganska provocerade av det här beslutet. Vi förstod inte vad som låg bakom. Man blev allvarligt upprörd över intentionen bakom beslutet. Frågan berör även en del utbildningspolitiska frågor. Jag accepterar naturligtvis att det är utbildningsministern som svarar och att regeringen har gjort den bedömningen.

Jag tycker att det är en berättigad oro som har väckts i Botkyrka hos många vänner och beundrare av Cirkus Cirkörs verksamhet när Danshögskolans styrelse i oktober beslutade att flytta från Botkyrka till Östermalm. Ministern skriver i sitt svar att det är en bra ordning att universitet och högskolor har stor frihet att själva besluta över lokaliseringen av sina utbildningar. Jag delar den principiella utgångspunkten. Men ministern svarar också att det vid lokaliseringen av nycirkusutbildningen görs en bedömning av såväl konstnärliga och utbildningsmässiga skäl som integrationsskäl, och det är där vi måste se upp och bevaka den här frågan.

Jag skulle vilja be ministern utveckla det sista om vilka integrationspolitiska skäl som skulle kunna finnas bakom en flytt från Botkyrka till Östermalm. Jag har lite svårt att se det framför mig.

För tio år sedan var det många som nästan räknade ut Botkyrka. Den massmediala bilden av Botkyrka, Alby, Fittja och Hallunda var nästan beslutande fokuserad på problem, socialt utanförskap, spektakulära brott, argsinta kamphundar och gängbildningar. I dag är mediebilden och verkligheten i Botkyrka faktiskt en annan. Man har gjort en målmedveten satsning på barn och ungdomar, på skolan, på demokratiutveckling och inte minst på upplevelseindustrin.

Bland de viktigaste satsningarna i den här upplevelsesatsningen har varit Cirkus Cirkörs etablering i Botkyrka och uppbyggnaden av världscentrum för nycirkus i Alby. Subörb- och Hoodsfredsfestivalerna har lockat många besökare till Botkyrka som aldrig har varit där förut. I dag har nästan 300 personer i Alby sitt dagliga arbete inom nycirkus, film, radio och dans. 200 entreprenörer med affärsidéer inom de kreativa områdena får årligen nystartsrådgivning kopplad till den verksamhet som finns där. De senaste åren har också två av Skandinavien största teknik- och kompetensföretag inom scen-, ljud- och ljus teknik etablerats i Alby och Fittja. En rad nya utbildningar med anknytning till detta har också etablerats. Det är en spirande verksamhet som har etablerats mycket tack vare Cirkus Cirkör, men den nycirkusutbildning som bedrivs inom Danshögskolan är också en väldigt viktig komponent.

Därför blir alla vi som är engagerade i integrationspolitiken oroad. Vi hoppas att inte de här enkla svaren och fördömandena av förortsområdena får råda. Vi hoppas att man fortsätter att satsa på de goda initiativ som tas i förortsområden kring våra större städer. De ger resultat som en nystart för en kommun och även i form av företagsamhet, entreprenörskap och nystart.

Därför vill jag återigen be ministern svara på frågan. I svaret hoppas man på att det konstruktiva samtalet ska leda fram till en bra lösning. Det hoppas jag också. Den kvarstående frågan är dock om ministern, om samtalen inte leder till någon bra lösning, är beredd att ta initiativ för att verksamheten med nycirkusutbildningen ska bli kvar i Botkyrka och inte flyttas till Östermalm.

Anf. 10 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka statsrådet för svaret, även om det inte är fullt lika positivt från regeringens sida som jag i grunden hade hoppats.

Jag ska fortsätta den uppräknig som Mikael Damberg har gjort. Jag är uppvuxen i denna del av Stockholm – norra Botkyrka – som Mikael Damberg berättar om. Det är ett område som på många sätt har genomgått en väldigt positiv förändring. Jag minns den tid då Lars Leijonborgs parti senast satt i regeringen, nämligen i början av 90-talet. Då var utvecklingen en helt annan. Då drabbades inte minst norra Botkyrka extra hårt av den kraftfulla ekonomiska nedgång som vi hade i hela Sverige. Arbetslöshet och annat ökade i drastisk takt. Detta ledde naturligtvis till en situation som blev extra svår, och hopplösheten började sprida sig i det område där jag växte upp i norra Botkyrka.

Sedan dess har mycket hänt. Många av de satsningar som kommunen har gjort har burit frukt, och det finns i dag en positiv utveckling och en helt annan framtidsanda – även om det naturligtvis fortfarande också finns en hel del utmaningar att brottas med.

En del av denna positiva utveckling har ju handlat om att det offentliga faktiskt inte bara har pratat om det fina i integrationen och det fina i det Mångfalds-Sverige vi har utan också agerat i form av kraftfulla satsningar.

En av de kraftfulla satsningarna har just varit inom det konstnärliga och det kulturella området. Detta har lett till en hel del kringeffekter – precis som Mikael Damberg räknade upp – som jag tror att väldigt få av oss som i alla fall på den tiden bodde i Botkyrka kunde räkna med inom en överskådlig framtid. Men det har ändå skett.

Döm då om min förvåning när jag första gången läste om detta i tidningen! Helt plötsligt har Danshögskolan fått för sig att det här kanske kunde göras bättre på Östermalm i Stockholm. Jag måste tillstå att det känns oerhört provocerande både utifrån min egen uppväxt och utifrån de många rapporter som inte minst Lars Leijonborg tillsammans med partivänner som Nyamko Sabuni och Mauricio Rojas har lagt fram genom åren där det har handlat om att svartmåla många av de invandrartäta förorter som finns i Sverige.

Det blir extra provocerande att då se att dessa rapporter som ofta har varit grunden för något slags kampanj från Folkpartiet inte leder till fler satsningar som man skulle kunna förvänta sig i dessa områden, utan i detta fall – vad man kan skönja – till att man i stället blir av med en väldigt attraktiv utbildning som faktiskt har bidragit till någonting mycket positivt.

Därför ska också jag fråga Lars Leijonborg: Skulle det inte kunna finnas en ännu större tydlighet från regeringen? Det är av flera olika skäl – både utbildningspolitiska och integrationspolitiska – så pass viktigt att regeringen lite tydligare kan sätta ned foten.

Jag kan respektera att regeringen av princip inte ska gå in och detaljstyra eller lägga sig i högskolornas och universitetens verksamhet, men likväl har regeringen både ett ansvar och ett antal verktyg för att om man finner det tillräckligt viktigt kunna gå in och vara tydlig med att denna utbildning gör sig bäst i norra Botkyrka.

Anf. 11 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Det är väl bra att denna diskussion förs. Jag delar i stor utsträckning den verklighetsbeskrivning som Mikael Damberg och Ibrahim Baylan ger om att Cirkus Cirkörs lokalisering till Botkyrka har betytt väldigt mycket för Botkyrka.

Det händer en hel del positivt i Botkyrka i dag, vilket är väldigt roligt. Syftet med de rapporter som Ibrahim Baylan refererade till har varit att vi på alla sätt ska främja en utveckling i utanförskapsområdena som gör att de reser sig ur hopplösheten och människorna där kan börja tro på framtiden igen. Allt som bidrar till ett sådant hopp är naturligtvis positivt.

Eftersom både Mikael Damberg och Ibrahim Baylan har varit och är djupt inblandade i utbildningspolitiken vet de också att det är en rätt viktig princip i Sverige att vi i mycket stor utsträckning litar på lärosätenas egna bedömningar när det gäller en massa praktiska frågor. Det kan handla om vilka lokaler man ska hyra och var olika verksamheter ska bedrivas. Om principen att det är utbildningsministern som bestämmer var en ny kurs ska lokaliseras och var en viss verksamhet ska läggas ned skulle bli allmän kommer det inte att räckas med *en* utbildningsminister, utan då måste vi ha hundra utbildningsministrar, för då övertar jag ett ansvar som i dag är decentraliserat över landet.

Så generösa kan vi väl ändå vara att vi säger att de som fattade detta beslut i Danshögskolans ledning säkert hade goda motiv de också, och att man tänker sig synergieffekter av att likartade verksamheter bedrivs också i nära fysiskt samband och så vidare.

Jag tycker alltså att detta är en svår fråga. Å ena sidan ser jag alldeles klart de integrationsmässiga fördelarna med att verksamheter av detta slag bedrivs i Botkyrka, å andra sidan har jag som minister svårt att gå in och detaljreglera denna typ av beslut.

Jag har varit i kontakt med båda sidorna. Danshögskolan har jag haft kontakt med via tjänstemän på mitt departement, och jag har varit i direktkontakt med Cirkus Cirkör. På båda sidor har man en väldigt konstruktiv attityd. Man ser argumenten från båda ståndpunkterna, man ser ett antal öppningar och man tror därför att detta ska kunna landa på ett sätt som för alla parter blir rätt positivt.

Då kommer frågan: Men om det inte går, är Lars Leijonborg då beredd att ingripa? Svaret är förstås att jag skulle rycka undan mattan för de samtal som pågår om jag nu skulle säga att jag är det.

Jag är optimist; jag tror att detta kommer att lösas på ett bra sätt. Gör det inte det får vi naturligtvis återkomma till frågan.

Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag hoppas verkligen att vi alla kan vara optimister och att vi kan se fram emot en bra lösning på denna fråga. Jag tror att det är viktigt att se att jag ursprungligen ställde min interpellation till integrationsministern i första hand för att jag i detta sammanhang inte ville ha en diskussion om just utbildningsfrågorna. Dock finns det ju ett antal utbildningsfrågor i detta som handlar om både styrning av högskolor och universitet, om avvägningar kring vilket ansvar man tar i den tredje uppgiften, vilket styrningsansvar regeringen har i övrigt, vad som händer om man flyttar verksamheten och bryter sönder den sammanhållna verksamhet som finns i Botkyrka i dag kring Cirkus Cirkör och vad som händer med konstformen nycirkus i framtiden. Det finns en stark oro i Botkyrka för att man rycker undan mattan för den högskoleutbildning som Danshögskolan vill bedriva inne på Östermalm. Det är alltså klart att det finns flera utbildningsfrågor som förtjänar att diskuteras.

Denna interpellation handlar om de integrationspolitiska aspekterna av denna flytt och beslutet som har fattats. Jag hoppas verkligen att utbildningsministern har skäl för sin optimism. Jag vill dock ändå säga att regeringen i olika sammanhang har sagt och alldeles nyligen framhållit att samordningen mellan de statliga myndigheterna och kommunerna måste öka i storstädernas segregerade förortsområden. Ja, satsningen på nycirkusutbildningen i Botkyrka är väl ett av de bättre exemplen på en sådan samordning och satsning. Den kom till stånd inom ramen för storstadssatsningen, där mycket av kritiken har gått ut på att det har varit temporära, kortsiktiga satsningar, men det här har varit någonting som har burit framåt och faktiskt varit riktigt långsiktigt. Det har också burit ganska mycket frukt, inte bara på utbildningssidan utan också runt omkring.

Jag skriver gärna under på att det finns en intressekonflikt mellan två olika delar i det här svaret, som båda handlar om att det finns ett värde i att högskolor och universitet själva fattar beslut om lokala, praktiska frågor. Men det är inte så enkelt som att säga att riksdag och regering inte alls var inblandade i frågan om var nycirkusutbildningen etablerades.

På Danshögskolans egen hemsida kan man läsa årsredovisningen för förra året för Danshögskolan. Där står det, under rubriken "Start av Nycirkusutbildning": "Hösten 2004 beslutade regering och riksdag att Danshögskolan skulle anordna nycirkusutbildning fr.o.m. höstterminen 2005." Lite längre ned står det: "Riksdagens beslut innebar att utbildningen skulle lokaliseras till Botkyrka." Man skulle också titta på att samutnyttja lokaler med andra cirkusaktiviteter i Botkyrka, och detta skulle utredas noga.

Man kan alltså inte säga att det här skedde i ett slags vakuum eller att den etablering som skedde var helt tagen ur luften. Det var ju en målmedveten satsning. Om man nu ska gå bort från den satsningen, Lars Leijonborg, så har ju du och regeringen ansvar för om ni låter det ske. Ni har ju möjlighet att styra på olika sätt. Man kan inte gå in och exakt detaljstyra ett beslut, men man kan göra det via lokaliseringsbesluten, som du var inne på tidigare, men också regleringsbrev och annat.

Jag hoppas verkligen att utbildningsministern har skäl för sin optimism, men jag kan lova att vi kommer att återkomma om det visar sig att han var för optimistisk och inte tar ansvar för den uppkomna situationen. Det är regeringen som bär ansvar för om det här beslutet faktiskt ligger kvar och man inte försvarar den stora och viktiga framtidssatsning på nycirkus i Botkyrka kommun som ändå har genomförts.

Anf. 13 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Kiruna, Skellefteå, Örnsköldsvik, Umeå, Malmö – ja, listan över orter som de senaste 20–30 åren fått högskolor utlokalisera eller där högskolor har startats kan göras lång. Det har varit en medveten politik från den socialdemokratiska regeringen att vi ska ha högskoleutbildningar i varje län i vårt land, dels därför att vi har sett det både som en möjlighet för fler grupper att ta sig in i högskolan, dels faktiskt också som ett sätt att utveckla Sverige – ett sätt att konkurrera i den globala ekonomi som vi lever i.

Det här med att lokalisera utbildningar är ju inte en princip som ska drivas in absurdum så att regeringen inte kan, utifrån många olika aspekter, helt enkelt bestämma att en utbildning ska ligga på ett visst ställe. Det är inget främmande. Jag tror också att det har skett till och med under borgerliga regeringar, Lars Leijonborg, de gånger vi har haft sådana. Nog finns det alltså verktyg, om man bara vill, inte minst via de regleringsbrev som Mikael Damberg pratade om.

Jag måste ändå säga att jag känner att Lars Leijonborg i grund och botten håller med oss om att det är viktigt att den här utbildningen får fortsätta utvecklas i Botkyrka av många olika skäl. Jag tycker också att det är viktigt att Lars Leijonborg nu agerar. Det får ju inte bara handla om att man i propagandasyfte lyfter fram de negativa sidorna av det liv som många människor lever i våra förorter. Alltför många gånger är det precis så man upplever det i dessa förorter: Man blir svartmålad, och man får bara läsa om det negativa som händer där, aldrig någonsin om det positiva. Och det händer väldigt mycket positivt där. Nycirkusutbildningen i norra Botkyrka är något sådant positivt.

Jag hoppas innerligt, Lars Leijonborg, att du inte nöjer dig med att bara föra fram det negativa om förorterna utan också agerar för att utveckla det positiva.

Anf. 14 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! När den här interpellationen hamnade på mitt bord var förstas den första frågan som jag redde ut: Var ligger beslutsrätten?

Om det var så att det var jag som bestämde, ja, då måste jag ju ta ansvar och fatta ett beslut. Mikael Damberg hänvisade till Danshögskolans hemsida, men om man kontrollerar i riksdagstryck så kan man inte hävda att detta är en fråga som riksdag och regering har fattat beslut om. Det här beslutet ligger för närvarande, vill jag säga, hos Danshögskolan. De har fått ansvaret att vara inblandade i nycirkusutbildningen. Mikael Damberg använder uttryck som att bryta sönder nycirkusutbildningen. Danshögskolan uppfattar det så att deras utbildning är rätt sönderbruten genom att de inte för närvarande har samlokaliserat den.

Självfallet är lokaliseringen av en högskola ett beslut som statsmakarna fattar. Men var en viss utbildning inom en högskola ligger, det är knappast ett beslut som riksdag och regering normalt lägger sig i.

Det råkar nu vara så att ordföranden i Cirkus Cirkör är en partivän till mig, nämligen Bengt Westerberg, och jag har diskuterat detta med honom. Han, liksom styrelsen i Cirkus Cirkör, har uppfattningen att det bästa för den verksamheten är om den ligger kvar i Botkyrka, så de arbetar ju för att i samförstånd med Danshögskolan hitta lösningar som möjliggör det.

I den mån som regeringen på något sätt blir indragen i denna diskussion ska vi naturligtvis på alla sätt också vara konstruktiva och framhålla de aspekter som jag har framhållit här. Integrationspolitiska hänsyn måste tas av alla statliga myndigheter. När Danshögskolan slutligt, i den dialog som nu har uppstått, väger samman det här, har också Danshögskolans ledning en skyldighet att fundera på de integrationsmässiga aspekterna av denna fråga.

Anf. 15 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Jag vill tacka särskilt för den sista repliken från utbildningsministern. Jag tycker att det är väldigt viktigt att säga att regeringen kommer att vara konstruktiv och att man kommer att lyfta fram att integrationshänsyn måste tas när alla myndigheter fattar sina beslut, med en tydlig hänvisning till Danshögskolan att det slutgiltiga beslutet faktiskt inte är fattat, vilket jag uppfattade att utbildningsministern sade här. Det sker en process fram till ett slutgiltigt avgörande i Danshögskolan, där de måste väga in de här skälen också. Då tycker jag att frågan i det närmaste är avgjord, därför att de integrationspolitiska hänsynen i det här fallet, plus ett antal konstnärliga och utbildningspolitiska skäl, talar väldigt starkt för en fortsatt utbildning i Botkyrka snarare än på Östermalm.

Jag vill tacka utbildningsministern för svaret.

Anf. 16 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Mikael Damberg drog långtgående slutsatser. Jag vill säga att det integrationspolitiskt är svårt att hävda att en lokalisering till Östermalm skulle vara någon fördel. Däremot förde Mikael Damberg också in de utbildningspolitiska och konstnärliga aspekterna, och där vill jag säga att jag tycker att vi måste visa respekt för Danshögskolans ledning. Man har säkert haft hedervärda motiv för att driva sin ståndpunkt. Vad jag har förstått är det inga stora ekonomiska argument i det här sammanhanget. Det lär också vara så att de berörda eleverna i och för sig inte har någonting emot att i stället läsa tillsammans med andra danshögskoleelever i ett gemensamt campus på Östermalm.

Jag tycker att vi måste ha respekt för att Botkyrka kommun och Cirkus Cirkörs ledning känner ett starkt engagemang för att den här verksamheten ska finnas kvar i Botkyrka. Jag tror att det betyder en hel del för Botkyrka.

Jag vill inte föregripa de här samtalen, men något som jag har försäkrat mig om och som har glatt mig är att man från båda sidor förstår varandras argument och deltar i samtalet med en mycket konstruktiv attityd.

6 § Svar på interpellation 2006/07:516 om resorna mellan Bryssel och Strasbourg i EU-parlamentet

Anf. 17 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Monica Green har frågat mig om regeringen avser att driva frågan om att Europaparlamentet självt ska få avgöra var det ska ha sitt säte. Med anledning av det vill jag hänvisa till det svar jag gav till Ulf Holm förra veckan, den 11 maj, på interpellation 2006/07:506.

Enligt EU:s fördrag ska Europaparlamentet ha sitt säte i Strasbourg, där plenarsessioner regelmässigt hålls varje månad. Ytterligare plenarsessioner hålls i Bryssel, där också parlamentets utskott sammanträder.

Det är inte en bra lösning att Europaparlamentet har sitt säte på en plats men under längre tider sammanträder även på en annan. Den nuvarande ordningen är kostsam, opraktisk och inte minst negativ för bilden av EU. Vi skulle gärna se en utveckling där denna ordning förenklas eller avskaffas.

Tyvärr verkar det i dagsläget vara uteslutet att de 27 medlemsstaterna på kort sikt skulle kunna enas om att Europaparlamentet alltid ska sammanträda i Bryssel. Det gäller även i fråga om förutsättningarna att nå en överenskommelse om att Europaparlamentet självt ska få avgöra var dess säte ska finnas.

Europaparlamentet måste också självt tydligt indikera att det vill bestämma över sitt eget säte.

Anf. 18 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret. Jag är dock lite förvånad över att Cecilia Malmström nu är så kort i sitt svar och inte alls längre är så engagerad i den här frågan som hon var när hon var EU-parlamentariker. Hon hänvisar till ett svar som hon gett Ulf Holm. Därför tänkte jag att jag nog hade missat en längre förklaring till varför frågan inte drivs så aktivt. När man läser protokollet ser man emellertid att Cecilia Malmström även då var väldigt kort i sitt svar och inte längre tror att det är möjligt att förändra. I stället finner hon sig i det nuvarande läget på ett helt annat sätt än vad jag sett henne göra tidigare.

Jag uppskattade det engagemang som Cecilia Malmström hade som EU-parlamentariker. Hon drog i gång ett stort arbete för att förändra de flyttkaruseller som pågår och som kostar oerhört mycket pengar – 1,8 miljarder. Man förlorar också mycket tid på grund av resorna, och det finns dubbla uppsättningar av byggnaderna. Det hela är onödigt och byråkratiskt. Det är inte bra för miljön och minskar dessutom trovärdigheten för EU över huvud taget. Därför vore det jättebra om en EU-minister i ett av medlemsländerna aktivt drev frågan.

Jag vill här och nu framföra ett krav om att både Fredrik Reinfeldt och Cecilia Malmström tar upp frågan i samband med toppmötet den 21–22 juni så att vi kan få en förändring i det nya fördraget. Det är nu det är möjligt att ändra fördraget, och det är nu dessa frågor ska diskuteras. Även om Cecilia Malmström tycker att frågan är oöverskådlig och målet

känns nästan ouppnåeligt är det ändå märkligt att redan på förhand ta ut förlusten. Det är väl bättre att försöka påverka nu när hon är i regeringsställning och kan försöka hitta likasinnade som vill driva frågan i de 27 medlemsländerna.

Även om frågan inte går igenom på toppmötet i Berlin om en månad finns det naturligtvis möjligheter att jobba informellt. Man kan söka kontakt med olika regeringsledamöter i andra länder, sådana som skulle vilja driva frågan, och man kan försöka skapa ett nätverk av regeringsledamöter mellan de 27 medlemsländerna så att de till slut inser det omöjliga i att låta flyttkarusellen fortsätta. Därför hade jag förväntat mig ett mer engagerat svar och även mer optimism från Cecilia Malmströms sida. Jag hade inte förväntat mig en så negativ hållning till att kunna påverka EU.

Jag tror nämligen att både Cecilia Malmström och jag har uppfattningen att samverkan mellan länderna i grunden är något positivt och att EU i grunden är bra. Och då ska man ta bort det som är dåligt. Vi kan förändra EU om vi vill. Det är därför vi är med i EU. Dessa resor är ett aber, sådant som vi borde kunna förändra, och frågan borde drivas redan nu. Jag förväntar mig att ministern tar upp den på toppmötet om en månad.

Anf. 19 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag hade en debatt med EU-ministern den 11 maj om ungefär samma sak. Då hade jag inriktningen att man utifrån ett miljöperspektiv borde kunna ifrågasätta pendlandet. Det gäller inte bara kostnaden på 2 extra miljarder utan också utsläppet av mycket extra koldioxid eftersom man måste förflytta sig så pass mycket. Det handlar om att flytta både personer och material. Dessutom står parlamentet i Strasbourg oftast tomt.

I den interpellationsdebatten hänvisade EU-ministern till att det inte var läge att driva frågan. Hon sade ordagrant: "I dag har vi inte det stödet, och därför finns det för tillfället inte möjlighet att driva detta." Men eftersom det är en fördragsfråga, alla länder måste vara överens, borde det vara ganska självklart att driva den just under en regeringskonferens. Det vägrar uppenbarligen Cecilia Malmström.

Däremot skriver Cecilia Malmström inför väljarna – vilket jag inte visste då – följande i Göteborgs-Posten, tre dagar innan hon gav det officiella svaret i interpellationsdebatten: "Slutligen vill jag också nämna Europaparlamentets pendlande mellan Bryssel och Strasbourg som en åtgärd som inte bara är dyr utan också skadar EU:s anseende. En ändring kräver ändring i EU:s grundfördrag, men budgetöversynen är en lämplig plats att diskutera frågan eftersom det är så mycket pengar inblandade."

Jag tycker, fru talman, att det är konstigt att EU-ministern inte gav detta svar i den tidigare interpellationsdebatten, alltså att hon hade för avsikt att driva frågan i samband med budgetöverenskommelsen. Hon ger inte det svaret i denna interpellationsdebatt heller utan endast inför väljarna i en debattartikel. Hon har således insikten att det krävs en fördragsändring men tänker inte driva kravet om en sådan ändring utan ska ha in den i en budgetdebatt. Då är frågan: Vad är strategin från regeringens sida? Om man ska driva frågan och försöka få till stånd en ändring av

pendlandet mellan Bryssel och Strasbourg krävs en fördragsändring, och då är regeringskonferensen den plats där beslutet måste tas.

Hur kommer det sig att man ska ta upp denna diskussion i samband med budgetöverenskommelsen? Ministern menar alltså att EU:s finansministrar ska gå in och skära ned på pengarna till EU-parlamentet så att de därmed inte kan åka till Strasbourg utan tvingas stanna kvar i Bryssel? Ja, det är ju en variant. Den är offensiv, men då tycker jag att ministern i interpellationsdebatten också borde ange att det är hennes syfte med den här frågan.

Det är viktigt att vi får klarhet i detta. Om vi ställde frågan här i riksdagen tror jag att vi skulle få ett enhälligt stöd. Jag tror att alla i riksdagen skulle rösta för att ge EU-ministern uppdrag att sondera och försöka få till stånd en ändring i fördraget på denna punkt, så att vi kan få slut på pendlandet mellan Strasbourg och Bryssel. Jag hoppas verkligen att EU-ministern också tar den chansen i stället för att vela och inte riktigt veta vilket ben hon ska stå på.

Cecilia! Du var tydlig som EU-parlamentariker. Du har argumenten. Du har vårt stöd i riksdagen. Tala med de andra ministrarna! Ta upp detta på regeringskonferensen och försök få igenom en ändring i fördraget!

Anf. 20 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag tyckte att vi hade en ganska lång debatt den 11 maj om detta. Jag hoppas att Monica Green i alla fall har några fler argument. Det var också därför jag var så kortfattad i svaret; jag hänvisade till att det var ungefär samma fråga.

Monica Green och Ulf Holm kan vara fullkomligt övertygade om mitt engagemang i frågan och min övertygelse om att detta pendlande är orimligt av alla de skäl som ni har nämnt. Den är fortfarande lika stark.

Jag tycker att detta är väldigt olyckligt. Det bidrar till en dålig bild av EU-samarbetet och kostar mycket pengar. Det finns en miljöaspekt och en mängd olika problem i detta. Men som ni och jag vet är det en fråga som kräver en fördragsändring, vilket gör att den är svårare att driva än många andra frågor.

Som riksdagsledamot eller Europaparlamentariker har man just uppgiften att försöka få upp frågor på bordet, att försöka skapa en debatt. Jag lyckades i den egenskapen ganska bra med detta i och med insamlingen. Nästa steg är naturligtvis att försöka gå vidare och implementera detta. Som minister har man möjligheter att göra det, men på ett något anorlunda sätt.

Det finns i dag inte en enda regering i hela EU som vill driva frågan på toppmötet. Ska man ändra i en fördragsfråga måste man hitta allierade. Man behöver inte hitta 26 allierade omedelbart, men man måste veta att det finns flera personer som vill lyfta fram detta. Det är inte så i dag. Monica Green kan vara övertygad om att jag talar om frågan med mina kolleger, även om jag inte gör det via medier. Det finns ingen som vill driva den.

”Regeringskonferensen” är ingen regeringskonferens ännu. Det som kommer att hända kan leda till ett mandat för en regeringskonferens. Vi vet inte riktigt. Så det är ingen regeringskonferens ännu; den kommer senare i sommar och i höst.

Sverige tillhör, tillsammans med ungefär 22 andra, de länder som har sagt att de vill ändra så litet som möjligt i fördraget. Vi slår vakt om det konstitutionella fördrag som fanns. Om man säger så kan man inte föra fram nya frågor med särskilt stor trovärdighet. Det har heller i princip ingen av de länder som står bakom fördraget gjort. Därför blir det väldigt svårt att driva det.

En ytterligare dimension i detta är att Europaparlamentet självt inte tydligt har sagt med majoritet att man vill bestämma om sitt säte. Jag vet det. Jag har varit engagerad i frågan och har fortfarande mycket nära kontakt med Europaparlamentets arbetsgrupp i frågan. Jag vet att det finns olika meningar. Det vet Ulf Holm också. Det förekommer olika meningssyftningar där, och Europaparlamentets majoritet har inte kunnat formulera detta. Det skulle naturligtvis underlätta mycket i arbetet om man gjorde det.

Jag tror tyvärr att frågan inte kan drivas på toppmötet i juni. Jag tyckte att Ulf och jag var överens om att det är hederligast att säga som det är. Jag kommer inte att driva frågan. Det finns ingen möjlighet att göra det. Så småningom kommer det kanske att finnas möjlighet till det. En variant skulle kunna vara att diskutera frågan i det långsiktiga budgetöversynsarbete som kommer att påbörjas om ett tag. Detta har också en stark ekonomisk aspekt.

Monica Green ställde frågan om jag ska driva att Europaparlamentet självt ska få bestämma över sitt säte. Det är väldigt svårt att göra det i dagsläget, svårt att finna allierade. Jag ser inga förutsättningar. Jag vet att det inte är det svaret Monica Green vill ha, men jag vill ändå vara ärlig. Jag ser inga förutsättningar för att göra det på toppmötet i juni.

Anf. 21 MONICA GREEN (s):

Fru talman! Det var ett defensivt svar. Det var verkligen tråkigt att se en engagerad EU-parlamentariker falla ned i något slags dvala och inte vilja driva en fråga. Det känns väldigt tråkigt, eftersom jag har sett ditt engagemang och vet att du kan argumenten. Du vet vad det kostar och känner till byråkratin. Du har själv prövat på de där resorna och hört de frågor som människor ställer om varför EU håller på med en sådan flyttkarusell varje månad. Det förvånar mig att Cecilia Malmström i det läget faller platt för något slags överhet, eller vad det nu kan vara som hon inte vill stöta sig med.

Cecilia Malmström säger att det inte finns någon regering som vill driva frågan. Men vad vill då den svenska regeringen? Vill inte den svenska regeringen driva frågan? Är du ensam i regeringen om att tycka att denna flyttkarusell, som kostar 1,8 miljarder, är en byråkratisk apparat som förstör miljön? Tycker inte den svenska regeringen att detta borde drivas? Det finns inte en enda regering som vill det, säger Cecilia Malmström – inte den svenska heller, alltså?

När jag sade att man ska försöka skaffa sig allierade tänkte jag mig inte att Cecilia Malmström ska gå på regeringscheferna i de 27 medlemsländerna. Man ska försöka hitta allierade på andra nivåer, ledamöter och andra människor att diskutera, argumentera och driva frågan med. Det var det jag menade med tipset om att bygga nätverk. Det är ingen mening med att gå på med storsläggan direkt och få nej från regeringscheferna, men man måste börja nysta någonstans.

Den defensiva tron att detta inte går att förändra tycker jag är tråkig. Vi är politiker för att vi vet att politik är att vilja – att vilja förändra någonting, att vilja göra någonting bättre. EU har en lång historia. Det finns historiska skäl till att det en gång i tiden skapades tre säten. De var säkert beaktansvärda på den tiden, men det har hänt otroligt mycket sedan dess. Det måste gå att diskutera även den här frågan. Allting är möjligt. Jag tycker att det är trist att vi har en EU-minister som inte längre ser möjligheterna att driva en så här viktig fråga. Det är också en symbolfråga för många människor.

Cecilia Malmström sade att det inte ska vara någon regeringskonferens i Berlin den 21–22 juni, men det är i alla fall ett toppmöte. Jag menar att det finns alla möjligheter för både Cecilia Malmström och Fredrik Reinfeldt att ta upp frågan där och hitta allierade. Det är nu när fördraget ska göras om som man ska lyfta fram frågan. Det är bättre att lyfta fram frågan och diskutera den än att kasta in handduken och tro att man inte får med sig några.

Jag har en fråga som det är möjligt att Cecilia Malmström kan svara på. Är Europaparlamentet det enda parlament i världen som inte får bestämma över var dess eget säte ska finnas? I så fall borde vi agera nu och börja förändra, för politik är möjligt.

Anf. 22 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det är många frågor som hänger i luften här. Jag är fortfarande lite osäker på vad den entusiastiska före detta EU-parlamentarikern Cecilia Malmström egentligen tänker göra. Hon verkar något trött och defensiv redan. Före detta EU-parlamentarikern Cecilia Malmström har drivit kravet med engagemang, men nu märker jag en viss trötthet. Du vet inte riktigt var du ska stå.

Det kommer att vara ett EU-toppmöte i juni, då man ska diskutera ett eventuellt fördrag och hur man ska hantera det. Det borde vara lämpligt att då lyfta fram frågan om EU-parlamentets säte ska vara i Bryssel eller Strasbourg eller om man ska fortsätta att pendla. Argumenten borde Cecilia Malmström känna till, men man kan nu också lägga till den miljörapport som den gröna gruppen i EU-parlamentet tagit fram och som borde ligga i linje med vad EU-toppmötet sade i mars: att man ville minska koldioxidutsläppen. Det borde vara naturligt att kunna lyfta in den på ett snyggt sätt. Det borde Cecilia Malmström klara.

Jag har fortfarande inte fått något svar på min fråga om det som Cecilia Malmström skrev inför valjarna i Göteborgs-Posten, där hon hänvisade till någon sorts budgetöversyn. Jag har inte fått något svar på det. Men det kanske bara var inför valjarna. Är det så – det jag har frågat tidigare – att EU-ministern driver en sak på EU-toppmötena och en annan sak i riksdagen? Nu verkar det också vara så att det är en sak som gäller inför valjarna och något helt annat här. Jag tycker att det är lite tråkigt. I interpellationsdebatten den 11 maj fick jag inte veta att detta var på gång, även om hon hade skrivit det i tidningarna tre dagar tidigare. Minnet är kort.

Jag tycker att EU-ministern ska lyfta fram frågan så snart som möjligt och sondera terrängen och inte ge upp efter sju månader som EU-minister. Det vore beklagligt.

Anf. 23 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag är rörd över omtanken om min hälsa. Jag kan försäkra både Monica Green och Ulf Holm att jag känner mig väldigt entusiastisk och pigg på mitt fortfarande nya jobb och mycket engagerad i möjligheterna att förändra och påverka EU. Stödet för frågan om Europaparlamentets säte har ju inte direkt varit överväldigande, vare sig hos Socialdemokraterna eller hos Miljöpartiet tidigare i historien, så jag är glad över att det finns en bred enighet i detta nu.

Precis som Monica Green säger finns det historiska skäl till att det är som det är med pendlandet. Vi kan beklaga det, men det finns ett historiskt skäl som jag tycker att vi som svenskar också kan respektera. Det handlar ju om den symbol som Strasbourg utgör när det gäller freden mellan Frankrike och Tyskland. Just därför är frågan känslig i flera länder, och just därför står det i fördraget.

Då är frågan om man ska bilda opinion och göra stora utfästelser i en fråga, när man vet att man faktiskt inte kan påverka. Ja, det kan man göra. Det finns absolut en tid för sådant. Men när frågan ställs om man ska driva den på just detta möte, där man vet att man kommer att vara ensam om att driva frågan och därigenom kanske skada den inför framtiden, då tycker jag att det är klokare att välja en just för tillfället mer defensiv linje.

Monica Green och Ulf Holm vet hur man påverkar EU. Det är genom att bilda allianser med likasinnade och tillsammans ta fram förslag. När man inte har allierade vid en viss tidpunkt kan man naturligtvis göra symboliska utfästelser, men det leder inte till några resultat. Då är det bättre att avvakta lite, samla stöd och arbeta lite mer i det tysta för att sedan lyfta fram frågan.

Det finns inga förutsättningar för att driva den här frågan på toppmötet i juni. Då kommer man att försöka enas om att göra en revidering av det konstitutionella fördrag som är framlagt och se vad som kan räddas. Den här frågan finns inte på dagordningen. Ingen annan regering vill heller sätta den där, och därför är det helt enkelt ingen idé. Frågans vikt och dignitet gör att tiden talar för den, och jag tror att vi kommer att hitta en lösning så småningom. Vi sitter inte alls och rullar tummarna, men det finns inga förutsättningar för att driva det här och nu. Därför är det bättre att vara uppriktig och ärlig mot riksdagen.

Vi går också in i en period av budgetöversyn, vilket Ulf Holm hänvisade till. Vi har några år på oss, där vi ska diskutera hur EU:s medel ska användas på bästa sätt. Det kan vi göra ganska förutsättningslöst, eftersom de reella förändringarna inte kommer förrän om några år. Det här är helt klart en fråga som då skulle kunna lyftas fram och diskuteras i ett större perspektiv.

Denna budgetöversyn har ännu inte börjat. Kommissionen ska presentera ett tankepapper till sommaren, och sedan kommer den svenska regeringen att ta en aktiv del i samtalen. Artikelnen i övrigt handlar ju om budgeten, och så fanns det en passus som Ulf Holm läste upp. Det borde jag kanske ha hänvisat till i debatten.

Det är alltså inte fråga om att ha gett upp, det är inte fråga om att ha tappat sugen, utan det är fråga om att välja sina tillfällen och sina krig. Det här är inte ett tillfälle att driva denna fråga.

Anf. 24 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Det var inte så roligt att höra denna defensiva linje från den tidigare entusiastiska EU-ministern som ville tillhöra kärnan och som ville göra så mycket med EU. Nu säger hon redan före ett möte att det inte är någon idé att driva frågan eftersom man inte får igenom den. Att börja sin karriär som EU-minister på det sättet tycker jag är tråkigt. Det fanns ju ett stort engagemang hos Cecilia Malmström tidigare, och det känns trist att hon droppar den frågan så lätt och inte längre tycker att det är viktigt att driva detta.

Jag passade i dag på att ställa en fråga till finansminister Anders Borg på finansutskottet, där han besökte oss. Cecilia Malmström hänvisar ju till en budgetöversyn, och jag fick svaret att detta är en fråga för fördraget. Det verkar alltså som om ministrarna bollar frågan mellan sig som en het potatis som ingen vill ta i.

Det är också anmärkningsvärt att Cecilia Malmström skriver i debattartiklar att det är förfärligt med denna flyttkarusell för att vinna opinion utåt när hon i själva verket och i praktiken inte vill göra något åt det. Om det nu, som Cecilia Malmström säger, inte går att göra något för tillfället beklagar jag detta, men jag tycker att Cecilia Malmström ska ta med sig frågan och fundera på om det inte finns några fler att diskutera och bilda allianser med innan toppmötet i Berlin den 21 och 22 juni. Det vore ju ett mycket, mycket bra tillfälle att driva frågan där.

Om man inte kan driva det officiellt, så passa då på att driva det informellt. Försök ta tillfället i akt! Det är ändå nu, i samband med att man gör om fördraget, som frågan borde diskuteras. Det är nu man har möjlighet.

Man kan naturligtvis också göra som Cecilia Malmström säger och jobba in det i budgetöversynen, men faktum kvarstår: Europaparlamentet är det enda parlament i världen som inte får bestämma över sitt eget säte. Det borde Cecilia Malmström vara med och driva och förändra.

Anf. 25 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Tack, Monica Green! När det gäller frågan om Europaparlamentets säte så står det i fördraget. Fördraget måste vi vara eniga för att ändra. Det är svårt att göra ändringar i fördraget. Vi var många som försökte få upp frågan i konventsprocessen, men det misslyckades tyvärr.

Precis som Monica Green säger är Europaparlamentet det enda parlament i världen som inte får bestämma om sitt säte, men parlamentet självt har inte i majoritet uttalat att man vill ändra på detta. Det komplicerar naturligtvis frågan eftersom många då kan säga att parlamentet inte verkar missnöjt. Det finns en mycket stark opinion runt omkring i världen och i parlamentet, men parlamentet som institution har aldrig gjort det uttalandet eftersom man inte har lyckats få majoritet för detta. Det komplicerar som sagt var frågan, vilket vi säkert kan vara överens om.

Det handlar – återigen – inte om att vara defensiv, utan det handlar om att välja sina tillfällen. Politik är att påverka – absolut! Det gör man på olika sätt. Man driver opinion för att få upp en fråga, och sedan väljer man möjligheterna och tillfället när man kan få igenom någonting. Om man tror att det inte är möjligt kan man visst försöka, och gå på pumpen, men då bränner man lite av sina kort. Man kan också avvakta lite och, precis som Monica Green säger, bilda allianser, prata för frågan och hitta

andra vägar. Då tar det lite längre tid, men då kanske det finns andra möjligheter att driva frågan. Bedömningen nu är att alla ländernas inställning är att begränsa sig till ett ytterst litet antal frågor att diskutera på det möte som ska vara till midsommarhelgen. Den här frågan finns inte med, och därför vore det fel av mig att lova riksdagen att ta upp den. Jag kommer inte att ha några förutsättningar att göra det. Men vi får säkert anledning att återkomma till den här debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2006/07:528 om klimat- och energifrågorna i EU-konstitutionen

Anf. 26 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Tack också till Ulf Holm som har frågat mig vilka konkreta förslag kring klimat- och energifrågorna jag avser att driva i diskussionerna om en EU-konstitution.

Ulf Holm har också frågat vilka initiativ jag kommer att ta för att ta bort eller förändra de avsnitt som finns i det nu förkastade förslaget på EU-konstitution och som motverkar en aktiv klimatpolitik.

Slutligen har Ulf Holm frågat om jag kommer att verka för att det blir en folkomröstning i Sverige om det blir ett nytt förslag på en EU-konstitution.

Jag vill svara så här: Det är riktigt som Ulf Holm framhåller att det pågår en diskussion kring vilka förändringar i det konstitutionella fördraget som behövs för att nå förnyad enighet mellan samtliga medlemsländer. Det är naturligt att det ligger på de länder som av olika skäl inte är nöjda med den liggande texten att vara pådrivande i den diskussionen och förklara vilka ändringar de vill se.

Sverige hör till den stora majoritet länder, inklusive det tyska ordförandeskapet, som står bakom det konstitutionella fördraget i dess helhet. Det är den inriktning som alla de länder som har ratificerat det konstitutionella fördraget har valt. Vi anser att den kompromiss som nåddes under flera år av förhandlingar är väl avvägd.

Regeringens bedömning är att det skulle bli mycket svårt att få ett nytt fördrag på plats om vi bryter upp den balans och den helhetslösning som finns i det liggande förslaget, och att dess innehåll i sak därför inte bör öppnas för nya förhandlingar. Sverige har dock aviserat att vi kan acceptera formen av ett ändringsfördrag. Mycket talar för att en sådan kompromiss kan accepteras brett även av övriga medlemsstater.

Det är alltså en naturlig utgångspunkt för svensk del att vara försiktig med att driva på för nya reformer eller backa från reformer som vi redan har accepterat. Samtidigt kan det finnas nya förslag som skulle kunna bidra till att stärka enigheten mellan medlemsländerna kring unionens politiska mål.

Där stöder vi inriktningen att arbeta för stärkta skrivningar på klimatområdet. Sverige har sedan vi blev medlemmar i EU aktivt drivit på för att utveckla unionens agerande inom miljöområdet. I dag finns betydande möjligheter att anta åtgärder mot internationella miljöproblem. De stora och växande utmaningarna på klimatområdet kan ge anledning att ytter-

ligare lyfta fram våra gemensamma ansträngningar och ambitioner inom ramen för det europeiska samarbetet.

Någon folkomröstning om ett nytt fördrag har inte varit aktuell, och är det inte heller. En stabil riksdagsmajoritet har bedömt att frågan är bäst lämpad för riksdagsbeslut, och regeringen delar den bedömningen.

Anf. 27 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag vill tacka EU-ministern för svaret. Det fattas dock en hel del.

Ministern säger att det finns en överenskommelse sedan två år, och den står vi bakom. Det gör tydligen också 18 andra länder. Men ministern vet också att två medlemsländer har skrotat det förslaget och att det är något nytt på gång.

Samtidigt säger ministern att vi, även om vi håller fast vid att det gamla är bäst, kommer att gå med på de förslag som kommer från andra länder om att ta bort EU-flaggan, hymnen och andra sådana saker. Då har man ju börjat göra ändringar i konstitutionsförslaget, och det är plötsligt okej när det är någon annan som tar initiativet.

Så kommer man till den fråga som är på mångas läppar, nämligen att man ska lägga till något om klimat- och energifrågorna, så att folk ska bli mera positiva och så att det ska märkas att EU är i tiden. Det är ju mycket gammalt groll som ligger i EU-maskineriet, men klimat- och energifrågorna är på allas läppar nu: Det är Sternrapporter och Al Gorefilmer, och oppositionen är stark i Sverige. Därför vill man ta med något om klimat och energi.

Jag har ställt frågan: Vilka krav driver Sveriges regering i de här samtalerna? Jag har fått svaret att vi inte driver något alls. Vi väntar på vad andra länder ska säga. Men snälla nån – är det så EU-arbetet ska gå till? Ska vi bara sitta här och vänta på att andra länder ska lägga fram förslag? EU-ministern måste väl ha några funderingar om på vilket sätt EU skulle kunna ta med något om klimat- och energifrågorna?

EU-ministern är också inläst på hur det konstitutionella fördraget ser ut och borde kunna dra slutsatser om vilka artiklar som borde ändras för att vi ska kunna få en bättre klimat- och energipolitik på EU-nivå. Men det är tomt. Inte ett enda svar får jag.

Vi kan ställa krav. Vi kan anta målsättningar. Men vi kan också föra konkret politik. Till exempel kan vi ta bort Euratomfördraget, som är till för att främja kärnkraftens utveckling och utbredning i Europa. Gör om Euratomfördraget till ett program för utveckling av förnybara energikällor! Det kan vara ett sätt att nå EU:s egna mål om att vi ska minska koldioxidutsläppen.

Man kan också ta sig an miljögarantin, som hela miljörelsen kritiserar. Miljögarantin – det vill säga rätten för ett land att gå före och ställa hårdare krav – är nämligen ingen miljögaranti. Den är inte glasklar i det konstitutionella fördraget. Då borde väl EU-ministern lägga fram ett förslag om att klargöra detta som ett led i en klimat- och energipolitik, om det nu är sådant man vill få in i konstitutionen. Jag välkomnar att man tar initiativ, och jag är mycket ledsen över att det inte finns några förslag alls från regeringen.

En av Cecilia Malmströms favoriter är EU-kommissionären Margot Wallström. Lyssna på henne! Hon föreslog tidigare att vi skulle ha ett

protokoll om hållbar utveckling som skulle läggas till konstitutionsfördraget. Lyssna åtminstone på henne om du inte vill lyssna på mig och Miljöpartiet. Hon hade ett konkret förslag om hållbar utveckling, som man skulle kunna lägga till ett protokoll om. Ta med det i stället. Då har du åtminstone stöd från vice ordförande i kommissionen. Detta borde väl vara något som ministern kan ta initiativ till på EU-nivå?

Det är ganska tyst, men det finns mycket att göra. Det finns heller inga besked om vad som hände på sherpamötet den 3 maj och om ordförandeskapet i Tyskland hade några förslag på klimat- och energiåtgärder som skulle kunna läggas till. Det verkar vara helt tyst också i denna fråga, precis som i den som togs upp i den förra interpellationsdebatten. Regeringen är trött och har inga initiativ alls för en bättre klimat- och energipolitik på EU-nivå.

Anf. 28 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill tacka Ulf Holm, för han är en av de få, tillsammans med Monica Green, som verkligen vill få en debatt om de här frågorna i Sveriges riksdag. Jag skulle önska att det inte bara var jag och Ulf Holm som stod här och debatterade på tisdagar utan att det var många, för de här frågorna är verkligen viktiga. Med all respekt för detta känns det dock ibland som om vår argumentation går runt. Vi är väl inte helt eniga i den här frågan.

Återigen vill jag försäkra Ulf Holm om att regeringen är vid god vikor. Vi känner oss inte alls trötta.

När förslaget om en konstitution en gång kom till var vi många som i olika kapaciteter var engagerade i det och välkomnade konventet. Det fanns en mängd frågor där. Allt gick inte vår väg, men det blev ändå ett väsentligt bättre beslut än det som har varit tidigare. Sedan var det två länder som avfärdade förslaget i folkomröstningar. 18 länder har sagt ja, och flera andra har ställt sig bakom de 18 som har ratificerat.

Nu står vi inför ett ganska akut läge i den europeiska unionen där vi behöver ändra våra beslutsformer. Det stora, nya konstitutionella fördraget når inte ända fram. Vi behöver ändra våra beslutsformer och bli mer effektiva, mer demokratiska och se till att vi kan möjliggöra framtida utvidgning. Den ambitionen tror jag att också Ulf Holms parti står bakom. Men detta kan vi inte göra med det fördrag som finns i dag. Alltså behöver vi ändra det.

Efter tankepausen – som knappast har varit mycket till tankepaus, vilket jag gärna kan tillstå, jag som själv har varit kritisk för att det var mera paus än tanke under den förra regeringen – har det blivit ett läge där vi kan ta fram det gamla förslaget igen och titta på det. Många länder har ändå förklarat sig vara nöjda med kompromissen. Det är också ett ställningstagande att man säger att man tycker att det var bra. Vi är rädda för att vi om vi öppnar för förhandlingar igen kommer att mista mycket av det som var bra.

Om man själv kastar in nya förslag får man acceptera att alla andra också gör det. Då öppnar vi förhandlingen igen. Då kommer vi att få ett fördrag som är väsentligt sämre än det förslag som ligger och det fördrag som vi har i dag. Jag är mycket orolig för detta.

Att man försöker bevara det som är bra är också en politisk position. Sverige är inte ensamt om den, utan det är den linje som 23 andra länder

också har. Det är de som har svårighet att få igenom det, de två som har röstat nej och ett par andra länder i unionen, som talar om sådant de inte kan acceptera. Därför börjar det växa fram ett utkast till kompromiss – det finns ännu inget på papper och man har inte kommit till något slutgiltigt än, men en tanke som har varit uppe är att man ska göra en mindre fördragsändring och ta bort vissa symboler som jag tror att Ulf Holm inte kommer att sakna det minsta.

Vi vill bevara det som är viktigt för mig och regeringen, nämligen den institutionella delen i del 1. Vi har sagt att vi inte vill riva upp den. Det är också därför vi inte vill lägga till nya saker i den. Det verkar nu som om det finns en stor grupp medlemsländer som vill bevara den, även om man inte är enig.

Under åren, i takt med att EU har lyft fram mer och mer av klimatpolitik, har det vuxit fram en känsla av att man borde skriva en politisk deklARATION om detta. Det ska inte vara något nytt juridiskt utan en politisk markering. Det kommande arbetet, som jag tror kommer att gå utanför fördragsfrågan, kommer under det närmaste året att koncentreras mycket på att konkretisera, specificera och i detalj utveckla hur vi ska kunna leva upp till de åtaganden vi gjorde på mötet i mars när det gäller klimat och energi.

Det är ett långsiktigt och svårt arbete. Det kan vi inte göra på ett toppmöte i juni, utan det kommer att ta några år. Där kommer jag och regeringen att vara aktiva, och jag hoppas att också Ulf Holm kommer att komma med förslag. Då kan vi säkert få in en hel del av dessa konkreta idéer. Men det som man diskuterar nu – och jag betonar än en gång att det inte finns något skrivet än – är någon form av politiskt åtagande om att fortsätta arbetet på klimat- och miljöområdet.

Anf. 29 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Det är alltså en papperstiger man håller på med. Det är ingenting nytt och inget juridiskt bindande utan bara allmänna fraser.

Jag återkommer till en viss artikel i Göteborgs-Posten den 7 maj. Där står: ”Dessutom diskuteras att göra ett tillägg till klimatpolitiken, en fråga som blivit allt viktigare på senare år.” Jag trodde att detta skulle förplikta till något. Man skriver så och menar att klimatfrågan är viktig och att man ska göra ett tillägg om klimatpolitiken, men så säger man att det inte ska innehålla något. Det ska bara stå att det är viktigt med klimatfrågan i EU:s fördrag. I så fall kan vi vara utan det, Cecilia Malmström. Då behöver vi inte detta. Då behöver vi inte en ny EU-konstitution. Då kan vi lika gärna gå tillbaka till EU-toppmötet i mars där man beslutade om att som ett första steg anta målsättningar för att minska koldioxidutsläppen. Det klarade vi utan en konstitution.

Om konstitutionen inte innehåller något nytt om hur man kan driva en aktiv klimat- och energipolitik så behöver vi ingen ny konstitution. Då klarar vi oss med den gamla.

Då har man inte heller tagit klimatfrågan på allvar. Man menar att allt gammalt kan vara som det har varit. Men allt gammalt kan ju inte vara som det har varit – det är ju den politiken som har gjort att vi nu har klimatförändringar som är på väg både i Sverige och i andra länder, inte minst i u-länderna!

Vi måste minska utsläppen av koldioxid. Vi måste ta klimatfrågan på allvar. Det går inte att säga att det hela inte ska innehålla något nytt.

Det är en feg politik att agera på det sättet. Det finns en rad olika punkter i den fördragstexten som aktivt motarbetar en klimatpolitik, och de borde tas bort.

Jag är ingen vän av den här nya EU-konstitutionen. Jag tycker att man ska låta EU se ut som det gör nu. EU har redan för mycket makt, alldeles för mycket, enligt min smak. Men om det nu ska komma ett nytt förslag måste det faktiskt anpassas till verkligheten. Då går det inte att säga att vi ska ha en allmän skrivning om klimatpolitiken men inga åtgärder.

Ska man ha en ny konstitution – det är mot min vilja, men i alla fall – borde man också se till att den underställs svenska folket i en folkomröstning, som så många andra länder har gjort. Hela tanken med att ha en EU-konstitution, det här nya fördraget, var ju att EU skulle närma sig människorna, att EU skulle bli folkligare och mer vardagligt. Då är det märkligt att man inte vågar lämna det här förslaget om hur EU ska se ut i framtiden till en folkomröstning, så att medborgarna får säga ja eller nej till det förslaget.

Jag tycker att man borde säga: Nu har vi en svensk folkomröstning om det här förslaget. Ge det ert stöd eller inte! Vilken inriktning vill vi ha på EU:s framtid?

EU-ministern saknar en allmän diskussion i Sverige om EU – folk är oinformerade. Ja, men varför bry sig? Det är ändå de där riksdagsledamöterna som ska bestämma. Sedan åker ministrarna på lite toppmöten i Bryssel, och sedan håller EU-parlamentarikerna på att flytta mellan Bryssel och Strasbourg. Varför ska vanliga människor bry sig om det?

Om man vill ha en debatt ska man också se till att människor får vara med och bestämma. Då tar människor sitt ansvar och sätter sig in i frågorna och ger antingen sitt stöd eller sitt icke-stöd till det förslag som läggs fram. En folkomröstning är ett krav, och jag tycker att EU-ministern ska fundera en gång till på det.

Anf. 30 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tror att det var Ulf Holm som alldeles nyss, i den förra interpellationsdebatten, anklagade mig för att vara lite velig och inte veta vilket ben jag skulle stå på. Jag måste säga, med all respekt, att jag undrar vem det är som är velig.

Å ena sidan vill Ulf Holm och Miljöpartiet att Sverige ska lämna EU. Å andra sidan vill man att EU ska göra mer och driva på. Man måste bestämma sig.

De flesta av oss inser att EU är helt outhärligt för att man ska kunna lösa de stora miljö- och klimatproblem som vi får. Det finns andra saker man kan göra på global nivå också. Och vi kan göra en del nationellt. Men vi kan aldrig komma till rätta med alla de svåra problem som vi står inför och som Ulf Holm rabblade upp här utan ett aktivt EU-medlemskap. Och vi försöker använda EU på det sättet.

Jag tycker att det är roligt – jag hoppas att vi kan enas om det – att EU de senaste åren faktiskt har tagit flera viktiga kliv framåt på miljöpolitikens område. Vi kan prata om Reach som träder i kraft alldeles snart, och vi kan tala om det stora internationella engagemang som man har i

Kyotoprotokollet och uppföljningen av Kyotoprotokollet. Där spelar EU en väldigt viktig roll.

Hur ska vi åstadkomma allt det vi vill göra på miljöns område? Ja, bland annat finns det ju en normal EU-politik som fortskrider och en mängd olika förslag som behandlas i Europaparlamentet och här i Sveriges riksdag. När det gäller det som beslutades, de målsättningar som jag tycker var välkomna, hade vi gärna gått ännu längre från svensk sida. Ulf Holm vet att den svenska regeringen verkligen försökte att aktivt driva på. Vi fick inte majoritet, men vi lyckades ändå få ganska tydliga målsättningar som är bindande för 27 länder inom en ganska kort framtid – inom miljöområdet är detta en kort framtid. Då kommer vi att ägna de närmaste åren åt att försöka specificera det, implementera och se: Vad betyder det för det landet och det landet och det landet? Vad betyder det för oss tillsammans? Hur ska vi gå till väga när det gäller forskning, när det gäller övergång till mer miljövänlig och förnybar energi? Hur ska vi gå tillväga för att ställa om vårt oljeberoende och så vidare?

Det är inga lätta frågor. Ulf Holm har säkert funderat på detta i många år, men jag tror inte heller att Ulf Holm på rak arm kan spotta ur sig ett handlingsprogram för 27 länder. Det kommer att ta tid. Det kommer att bli svårt. Det kommer också att bli en politisk fajt. Jag är beredd att ta den och hoppas få stöd från Sveriges riksdag.

De frågorna löser man inte i ett fördrag. Om ett utkast eller ett skelett till ett nytt fördrag kan beslutas på toppmötet är fortfarande väldigt osäkert. Men om man då i samband med det gör en politisk kraftfull markering som handlar om miljö- och klimatpolitiken är det förvisso inte juridiskt bindande. Men jag är inte helt säker på att Ulf Holm skulle vilja ha det juridiskt bindande. För det skulle kunna komma in på energi och kärnkraft och saker som kanske inte Ulf Holm gillar. Men det är en kraftfull politisk markering som sedan kommer att kunna användas av riksdagar i 27 medlemsländer för att trycka på. Sedan ska vi gå in på den konkreta sakspolitiken under de närmaste åren.

När det gäller folkomröstning är det inte alls så att de flesta länder har låtit sina medborgare rösta. Det är i själva verket en minoritet som har valt folkomröstning. De allra flesta ratificerar fördraget och kommer att ratificera det nya, om det blir något, i sina riksdagar. Det är en ordning som varje land väljer, och det tycker jag är bra. Det tycker inte jag att Bryssel ska bestämma om, utan det ska vi bestämma om själva.

I den här riksdagen – det gäller även den förra riksdagen – finns det en stor majoritet för att man inte ska ha en folkomröstning. Det är riksdagen som bestämmer så. Jag delar riksdagens kloka uppfattning här. Jag tycker inte att man bör folkomrösta om det här fördraget. Vi tyckte inte att det var tillräckligt stora förändringar i det, att det skulle påverka Sverige så mycket att vi behövde folkomrösta. Folkomröstning är ändå ett unikt och sällan använt verktyg. Och nu verkar det som att det blir ännu mindre förändringar, och då tycker vi inte heller att det behövs.

Jag har aldrig sagt att medborgarna är oinformerade – tvärtom. Jag reser runt. Jag kom precis från Nyköping. Det var en stor diskussion på en skola där med 150 otroligt frågvisa elever. Undersökningar visar också att kunskapen och engagemanget i EU-frågor och stödet växer stort i Sverige.

Jag tror att det är viktigt att ha den debatten i skolor och utanför denna kammare. Jag är inte säker på att det är just detaljerna i det konstitutionella fördraget som får människor att brinna för EU, utan vi måste visa tydligt hur vi kan använda fördraget som redskap för att bedriva konkret politik bland annat på miljöområdet.

Anf. 31 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Det finns uppenbarligen probleminsikt hos EU-ministern om klimatfrågorna. Något skulle göras framöver, och EU har tagit ett första steg i samband med det förra EU-toppmötet. Men eftersom du går ut i medierna – även andra länder gör det – och talar om att man ska lägga till någonting om klimat- och energifrågor i det nya fördraget för att få det mer smakligt undrar jag: Vilka frågor är det man diskuterar? Är det bara en allmän formulering om att klimatfrågorna är viktiga för EU att ta itu med men att problemet får lösas av någon annan? Det kan det väl inte vara. Det måste väl vara någonting konkret. Annars kan vi lika gärna stryka det. Redan i dag kan ju EU uppenbarligen sätta upp målsättningar för att minska koldioxidutsläppen. Sedan är det upp till medlemsstaterna att försöka leva upp till detta på något sätt.

I den nya konstitutionen, som ligger som grund och som regeringen fullt och fast står bakom, finns det också ett antal paragrafer som motverkar en aktiv klimatpolitik. Vi har till exempel reglerna om statsstödet, där vi har bråkat från svensk sida gentemot EU-kommissionen om att kunna ha de här sänkningarna för elintensiv produktion och så vidare. Vi har haft flera sådana direkta bråk med EU-kommissionen om tolkningen av statsstödet. Då borde väl regeringen ta initiativ till att nu lägga fram klagoranden, så att man tar parti för klimatfrågornas hantering framöver och agerar efter detta. Man ska inte försöka säga någonting om att Miljöpartiet ändå inte vill vara med i EU, så Miljöpartiet ska inte ha någonting att säga till om. Det var väl det sämsta argumentet i dag. Här står jag och verkligen försöker ge dig hjälp för att du ska driva saker i EU. Sedan har du inget i sak att säga.

Jag ska vara konkret. Driv miljöskatter i EU, till exempel, för en aktiv klimatpolitik! Och framför allt: Låt medborgarna folkomrösta om det framtida EU, det EU som du tror så mycket på men som du tydligen inte vågar låta medborgarna folkomrösta om!

Anf. 32 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tror inte att vi kommer så mycket längre i den här diskussionen. Jag tror att Ulf Holm medvetet väljer att missuppfatta mig.

Ja, klimatfrågorna är jätteviktiga att driva. Du räknar upp exempel på vad man skulle kunna göra. En del av det kan jag dela. Jag hoppas att vi kan diskutera det. Men det är ingen fråga vi kan lösa på tre veckor och försöka få fram nu. Det handlar om svåra, politiskt superkänsliga medel, verktyg, i klimatkampen eller kampen för bättre miljö. Det kräver tid att få fram det. Att få fram något slags handlingsprogram för hur vi ska göra med klimatpolitiken tar lite tid. Vi måste verkligen satsa på att finna allierade och på att komma med ordentligt med argument.

Detta kan vi inte få in i ett fördrag. Då skulle fördragsfrågan dra ut på tiden i många år. Det är klart att det rent teoretiskt går att få in i ett fördrag, men det skulle ta många år. Och det är ganska bråttom därför att vi

behöver bättre spelregler i EU. Vi behöver möjliggöra för framtida utvidgningar, och vi behöver veta under vilka former vi ska välja nästa Europaparlament och vilken kompetens en kommande kommission ska ha. De sakerna brådskar ganska mycket. Det gör klimatfrågan också, men det går att ha två parallella spår i den frågan.

Det är därför jag talar om någon form av politiskt åtagande eller förpliktelser. Exakt hur det ska formuleras kan jag inte svara på. Det finns inget sådant skriftligt förslag. Så fort jag får reda på någonting lovar jag att Ulf Holm och hans kamrater i både EU-nämnden och det sammansatta utskottet kommer att få den informationen.

Men det som är ännu viktigare är ju vad som kommer sedan, hur det vi kom överens om i mars och som jag är stolt över konkret ska realiseras.

Regeringen kommer att fortsätta att driva på de här frågorna. Vi hoppas att klimatfrågorna kommer att höra till de prioriterade frågor som vi ska driva under vårt ordförandeskap. Då får vi säkert all möjlighet att komma tillbaka till de här frågorna och diskutera dem konkret i denna kammare i bred enighet. Men det är inga frågor som man löser på några veckor och får in i konstitutionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2006/07:529 om bristen på utbildning för att möta efterfrågan på arbetsmarknaden

Anf. 33 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Louise Malmström har frågat mig hur jag avser att anpassa utbudet av olika slags kompetensutveckling för vuxna till arbetsgivarnas behov samt hur jag vill stötta den grupp personer med lägst utbildning som i dag är arbetslösa att utbilda sig och därmed bli efterfrågade på arbetsmarknaden.

Jag bara konstaterar att jag de senaste månaderna har besvarat en rad frågor med exakt samma innebörd. Men jag gör det gärna igen.

Regeringens politik för fler jobb, tillsammans med en förbättrad konjunktur, leder nu till att läget på arbetsmarknaden ljusnar. Det minskar trycket på vuxenutbildningen rätt radikalt, och det ger kommunerna större möjlighet att satsa på utbildning för dem som har de största behoven. Andra utbildningsformer med statlig finansiering, som kvalificerad yrkesutbildning och påbyggnadsutbildning som genomförs i samverkan med arbetslivet, ger många möjligheter till kompetensutveckling för dem som har de största behoven av kompetens för att komma in på arbetsmarknaden.

En av regeringens utgångspunkter är att resurserna inom vuxenutbildningen ska riktas till dem som har ett stort behov av sådan utbildning. I dag finns en rättighet för vuxna att få en utbildning som motsvarar grundskolan. Regeringen kommer att utreda hur en liknande rättighet ska kunna införas för gymnasiala studier.

En annan utgångspunkt för regeringens politik är att kommunernas självstyrelse ska respekteras. Det är kommunerna som själva bäst kan avgöra behovet av utbildning och utifrån det besluta om vilken vuxenut-

bildning de ska erbjuda sina kommuninvånare. Detta skapar förutsättningar för en uppläggning av utbildningar utifrån såväl individens behov som det lokala behovet av arbetskraft. Genom en sådan anpassning kan arbetslösa personer boende i kommunen få utbildning samtidigt som arbetslivet får relevant kompetens. Det innebär att dessa frågor måste initieras, anpassas och genomföras av kommunerna i samverkan med utbildningssidan och övriga politikområden.

Anf. 34 LOUISE MALMSTRÖM (s):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet Björklund för svaret på min interpellation. Att jag ställer den här interpellationen beror på att jag vill sätta fokus på två aspekter av utvecklingen i Sverige i dag som jag tycker är oroande.

Den ena aspekten handlar just om den grupp människor som i dag står utanför arbetsmarknaden och som riskerar att låsas fast utanför. Det är en grupp människor som på grund av att de har stora kunskapsluckor inte kan ta de jobb som erbjuds och som behöver påfyllnad i form av olika slags utbildning. Eftersom många av dem har dåliga erfarenheter av tidigare studier är de ofta svärmotiverade, men när de väl har fått in en fot i studier eller tagit sig ut på arbetsmarknaden tillhör de faktiskt ofta dem som har mest att bidra med av alla.

Som jag ser det är det oerhört betydelsefullt för alla att det finns en väl utbyggd vuxenutbildning med många olika vägar där de här människorna kan utvecklas och gå från utanförskap till delaktighet i arbetslivet och samhället i övrigt. Ingen har att vinna på att klyftorna i vårt samhälle vidgas.

Den andra aspekten handlar om det stora hotet mot den gynnsamma utveckling som vi ser just nu när det gäller tillväxt och arbetstillfällen. Jag bor i Norrköping i Östergötland. Om man söker i Norrköpings Tidningar, Folkbladet och Östgöta Correspondenten efter artiklar som handlar om bristen på utbildad arbetskraft de senaste månaderna får man mängder av träffar.

Många av de nya jobb som kommer blir svåra att besätta, berättar Lars Holm på Företagarna i Folkbladet och förklarar att bristen på utbildad arbetskraft är så stor att så mycket som 25 procent av de nyanmällda jobben kommer att bli mycket svåra att tillsätta. Länsarbetsnämndens utredare Jens Lottenberg säger till Norrköpings Tidningar att vi närmar oss en situation där bristen på utbildad arbetskraft blir allvarlig och att det är det som håller arbetslösheten uppe i vårt län.

Vi socialdemokrater har haft och har strategier för att angripa båda de här problemen. För att locka dem från studieovana hem med dåliga skolerfarenheter har vi haft rekryteringsbidrag och korttidsstudiestöd. Vi har byggt ut högskolan, infört 25:4-regeln och studerandevillkoret. Vi har satsat på flexibel lokal och regional utbildning för vuxna så att det plötsligt har blivit möjligt även för ensamstående morsor i glesbygd att börja studera och förverkliga sina utbildningsdrömmar. Allt det här försvinner nu. Jag vill veta vad ni har att komma med i stället.

När det gäller utbildning för att möta arbetsmarknadens behov föreslår vi i vår alternativa vårbudget en fördubblad satsning på kvalificerad arbetsmarknadsutbildning. Ni drar undan resurser så att det blir omöjligt för arbetsförmedlingarna att erbjuda nya program för arbetslösa i år. Det

innebär till exempel, fick vi veta när utbildningsutskottet hade utfrågning om svenska för invandrare nyligen, att en kommun som Göteborg som har bedrivit framgångsrik utbildning tillsammans med arbetsförmedlingen för att få ut nyanlända invandrare med låg utbildning snabbt på arbetsmarknaden tvingas sluta med det.

En annan idé som vi hade var de yrkesinriktade ettåriga utbildningar på komvux som Skolverket fick i uppdrag att ta fram kursplaner till. Det uppdraget är slutfört i mars. Nu vill jag veta vad som händer, om det blir några sådana som så väl skulle behövas.

Herr talman! Min oro stillas tyvärr inte av att ta del av Björklunds interpellationssvar, mest kanske för att det inte känns som att det stämmer så bra överens med verkligheten. Han säger att den förbättrade konjunkturen ger kommunerna möjlighet att satsa på dem med låg utbildning och störst behov. Men man har ju dragit ned det statliga stödet för vuxenutbildning och dessutom fördelat det till kommuner som har högre utbildningsnivå från kommuner som har låg utbildningsnivå. Så då har de inte så mycket att satsa.

Han säger att kvalificerad yrkesutbildning och påbyggnadsutbildningar ger många möjligheter till kompetensutveckling. Men man har ju försämrat möjligheten att finansiera de studierna.

Nej, som sagt, jag tackar för svaret, men min oro för dem som står längst från arbetsmarknaden kvarstår.

Anf. 35 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Menar Louise Malmström på fullt allvar att den långa problemkatalog som redovisas här om situationen i Östergötland, och som jag känner igen från många andra håll, skulle ha skapats under mina sex månader som skolminister? Är det på fullt allvar som Louise Malmström står och påstår detta?

Det är nog snarare mina företrädare i den socialdemokratiska regeringen som borde anklagas. Vi försöker göra något åt problemen med yrkesutbildningar. Svensk yrkesutbildning har alldeles för låg kvalitet. Den befinner sig i en djup kris. Det beror på Socialdemokraternas gymnasie-reform som genomfördes i början på 90-talet.

Att 40 procent av de ungdomar som börjar gymnasiet yrkesutbildningar hoppar av eller slås ut och blir underkända är huvudproblemet. Det är för dessa ungdomar som Louise Malmström sedan ska reparera det med olika insatser i vuxenutbildningen. Men tänk om skolan kunde fungera bättre så att de blev godkända, gick ut i yrkesutbildningar och fick en yrkesträning i stället i gymnasieskolan!

Jag har fått ta emot skäll i sex månader av Socialdemokraterna för den neddragning av statsbidraget till vuxenutbildningen som vi genomförde i höstens budget. Nu plötsligt, sedan några veckor tillbaka, hörs det inget skäll längre. Varför då? Jo, för att Socialdemokraterna accepterar hela nedskärningen i sin vårbudget. Det föreslås ju inte längre något påslag i den socialdemokratiska vårbudgeten. Ni accepterar den neddragningen. Annars hade ni väl lagt på de pengarna igen, antar jag.

Rekryteringsstödet återfinns inte i er vårbudget för att återinföras. Ni står och skäller på mig, men ni accepterar det ju i er vårbudget. Det föreslås inte att det ska återinföras. Ni accepterar de här förändringarna. Det är klart att man skäller på allt som rör sig när man har förlorat ett val,

men sanningen är att när ni nu sju åtta månader efter valet ska lägga en budget så accepterar ni de förändringar som vi föreslog i höstas.

Men jag diskuterar gärna framtiden för svensk yrkesutbildning, om vi nu lämnar den politiska retoriken åt sidan. Jag diskuterar det gärna. Komvux i Sverige infördes på 1960-talet. Egentligen är det märkligt att vi alla i 40 år har suttit och förvaltat komvux och accepterat att det nästan bara består av teoretisk utbildning. För den som är snickare och vill bli lärare är det fullt möjligt att gå komvux och läsa in de teoretiska kurserna. Men för den som är lärare och vill bli snickare – jag hoppas att det inte finns så många – och för andra personer med teoretisk utbildning som vill ha ett praktiskt yrke är det nästan omöjligt att få den utbildningen inom vuxenutbildningen.

Vi behöver seriöst diskutera en breddning av vuxenutbildningen för framtiden att också omfatta yrkeskurser och yrkesutbildning. Jag är fullt beredd att diskutera det – det har jag sagt vid flera tillfällen tidigare – och det kommer att ligga i regeringens politik för vuxenutbildningen att bredda det till mer yrkesutbildning.

Grundproblemet är dock att gymnasiets yrkesutbildning har för låga resultat. Det beror på de gymnasier reformer som genomfördes för 15 år sedan i Sverige. Avhoppet är enorma, och Sverige har nästan ingen lärlingsutbildning alls, företagsförlagd yrkesutbildning, vilket man har i de flesta andra länder där man också har mindre problem med kompetensförsörjningen i yrkena.

Jag har stor respekt för de problem som Louise Malmström tar upp. Låt oss gemensamt lösa dem. Men det kan inte vara på fullt allvar som Louise Malmström menar att de problemen har skapats under mina sex månader som skolminister.

Anf. 36 LOUISE MALMSTRÖM (s):

Herr talman! Nej, Jan Björklund, jag har inte alls sagt att problemen har uppstått under dina sex månader. De här problemen har funnits länge. När det gäller den lärlingsutbildning som ni föreslår får den kalla handen av näringslivet när man frågar dem. Reaktionerna på era förslag har inte låtit vänta på sig. Nu är det faktiskt ni som styr. Jag frågar: Hur vill du lösa problemen?

Vi hade vuxenutbildningsdebatt här i kammaren för någon månad sedan, och då var du inte här. Jag frågade dina allianskamrater i utskottet om de över huvud taget hade någon ambition att försöka minska snedrekryteringen till högre utbildning och lyfta dem som står längst från arbetsmarknaden och motivera dem till utbildning.

Har ni helt enkelt den krassa synen att de som inte föds i studievana hem med silversked i munnen ska stå utan val? Är det för deras skull som ni vill pressa tillbaka löner och villkor och låta låglönejobssektorn expandera? Jag fick inga svar på det.

Nu vill jag ställa samma fråga till dig. Vill du göra någonting för den här gruppens rätt till kunskap och utveckling? Vilka strategier har ni i så fall för det?

Vi gjorde ett flertal försök. Jag säger absolut inte att allt vi gjorde var perfekt. Men vi nådde i varje fall en del resultat. Vi minskade snedrekryteringen. Vi kunde säkert ha gjort mer. Vi hade förmodligen också gjort det om vi hade fått chansen.

De försök som vi gjorde, de stöd som vi införde, och så vidare, tar ni nu bort. Ni försämrar, och ni skär ned. Struntar ni i den här gruppen? Är allt tal om utanförskap bara snömos, eller har ni andra strategier för att angripa det? Vilka är i så fall de strategierna?

Anf. 37 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det är flera frågor som Louise Malmström ställer som är väldigt centrala. Hur ska fler få jobb? Hur ska fler människor som står långt från arbetsmarknaden komma in? Det är en lång rad åtgärder som inte bara handlar om utbildningspolitik som är svar på de frågorna.

De prognoser som Konjunkturinstitutet nu ger oss visar att man gör bedömningen att med den politik som nu förs i Sverige kommer sysselsättningen i Sverige att vara högre än vad den varit sedan 60-talet om ett par år. Det är huvudlösningen på de problem vi talar om.

Det finns fler jobb som erbjuds. Det är långt många fler. Det är denna regering som når det mål som Göran Persson satte upp om låg arbetslöshet och hög sysselsättning. Den socialdemokratiska regeringen nådde aldrig dit. Det är den här regeringen som kommer att göra det.

För att ytterligare skjutsa på utvecklingen behöver vi en bra utbildning. Flaskhalsen har varit gymnasiets yrkesutbildning. Det har varit en flaskhals. Otroligt många ungdomar slås ut, hoppar av och blir underkända.

Den föregående regeringen gjorde en liten ansats i den reform som kallades för Gy 07. Min bedömning är att den reformen var fullständigt otillräcklig. Därför blåste vi av den. Vi gör en större reform om två år. Huvudinriktningen är ett kraftigt lyft av svensk yrkesutbildning.

Både LO och Svenskt Näringsliv välkomnar reformen. Det finns enskilda företag som säger: Vi behöver inga lärlingar i vår bransch. À la bonne heure, om de inte har några problem är det okej. Men Svenskt Näringsliv och inte minst LO välkomnar reformen.

LO, Louise Malmström, är mycket kritiskt till den förra regeringens ambitioner att alla ska bli högskolebehöriga och att 50 procent av varje årskull ska gå vidare till högskolan. De var mycket kritiska till det. Alla ungdomar vill inte bli akademiker. Alla kan inte bli akademiker. Det är till och med så att samhället inte fungerar om alla är akademiker.

Vi måste uppvärdera yrkesarbetskraften. Det är vad jag tycker har varit den föregående regeringens huvudproblem när det gällt synen på utbildning. Man har så till den grad nedvärderat yrkesutbildning. Attityden har varit att alla ska bli akademiker. Det är därför vi har sådan kris på yrkesprogrammen i dag på gymnasiet.

Vi måste låta yrkesprogrammen få fokusera på yrkesämnen, yrkeskunskaper och yrkesutbildning. Då kommer också fler ungdomar att gå ut de utbildningarna, få en yrkesexamen och kunna bli anställningsbara. Det är vad det går ut på. Det är kärnan i Louise Malmströms fråga.

Utöver det behöver vi också, precis som Louise Malmström pekar på, en vuxenutbildning. Det är en utbildning för vuxna eller sådana som har gått ur gymnasiet som också har yrkesinriktning. Vi behöver en vuxenutbildning som också tillgodoser behovet av yrkeskurser, och vi behöver kvalificerad yrkesutbildning.

Den här regeringen har nu tagit ställning för att vi i Sverige ska inrätta en yrkeshögskola, det vill säga en kvalificerad utbildning också för

yrkesämnen. Vill man läsa akademiska ämnen på högskolan går det utmärkt. Vill man efter gymnasiets yrkesutbildningar studera på en högre kvalificerad nivå har det hittills inte funnits några enhetliga statliga regleringar om detta. Vi ska inrätta en yrkeshögskola i Sverige.

Det är en rad reformer på gång som kommer att lösa de problem som Louise Malmström skissar på. Jag delar problembilden. Just nu är det överhettning i en rad branscher. Man får inte arbetskraft trots att man söker och att det finns människor som är arbetslösa, men de har inte rätt utbildning. Jag delar den uppfattningen.

Den politik som regeringen för är på väg att adressera flera av de problemen. Men det är först nu det sker. Det var under den gamla regeringen som problemen skapades.

Anf. 38 LOUISE MALMSTRÖM (s):

Herr talman! Apropå vad som sades om vad man hinner på sex månaders regeringsinnehav kan man reflektera över om ni tror att det är era sex månaders regeringsinnehav som har lett till att arbetsmarknaden utvecklas som den gör i dag.

Det handlar inte om att ge alla högskolebehörighet och att alla ska bli akademiker. Det handlar om att anpassa sig till arbetsmarknadens behov och krav och att kunna leva ett gott och aktivt liv.

Nu talar vi heller inte om gymnasiereformen. Faktum är att du inte svarar på frågan om du vill göra någonting för den grupp som inte kan ta de här jobben. Trots att det finns jobb kan 25 procent av jobben inte tillsättas. Det finns ingen som kan ta de jobben. De som är arbetslösa står så långt från arbetsmarknaden och behöver kunskapspåfyllnad.

Jag kan inte låta bli att fundera över om Björklund och hans regeringskamrater ändå har fattat något slags avsiktligt beslut att hålla tillbaka dem som hör till den grupp som ni brukar kalla för "utanförskapet" att fortsätta att hålla dem utanför. Annars växer kanske inte låglönejobben fram på det sätt som ni önskar.

Jag vill minnas att samtliga allianspartier hade någon representant som i valrörelsen uttryckte just att vi har för lite låglönejobb i Sverige. Kanske är det så att det är okej att de lämnar utanförskapet med en stortå. De får låglönejobb med taskiga villkor. Men de får inte samma möjligheter som andra att utvecklas och ta del av samhället i övrigt.

De ska arbeta och sköta sitt. Men de ska inte höja sina röster och ställa krav. Det tycker jag i så fall är en väldigt krass och tråkig syn. Den bromsar dessutom upp tillväxten och löser inte problemen med arbetslösheten.

Anf. 39 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Fler människor är på väg att få jobb i Sverige än någonsin tidigare. Skulle inte Louise Malmström kunna vara lite glad över den utvecklingen? Måste man vara så bekymrad över att utvecklingen går åt rätt håll nu bara för att det är en borgerlig regering? Kan man inte vara lite positiv när det går så bra för Sverige?

Konjunkturinstitutets prognos visar att det ska gå ännu bättre för Sverige med den politik som förs. Det är klart att den nya regeringen tillträdde i ett läge med en gynnsam konjunktur. Men visst kunde man ha slarvat bort det om man fört fel politik.

Konjunkturinstitutet är vårt oberoende organ som tjänar alla regeringar. Det säger att de åtgärder som regeringen nu genomför skjutsar ytterligare på så att det blir ännu fler jobb och ännu högre sysselsättning. Det är inte den gamla politiken utan den nya politiken som gör det.

Jag konstaterar återigen att Louise Malmström och hennes partikamrater under hela vintern har skällt på neddragningar på komvux. Men i den vårmotion som Socialdemokraterna själva lade fram för några veckor sedan accepterar man den neddragningen. Man tycker tydligen att det var en rätt avvägning.

I er vårmotion föreslås rekryteringsstödet inte komma tillbaka. Kan du inte nämna det i dina inlägg? Du skäller på att vi tar bort rekryteringsstödet. Men ni föreslår inte själva att det ska återinföras. Det är väl en ganska viktig kompletterande information, kan man tycka.

Var lite glad, Louise Malmström. Det går bättre för Sverige nu!

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2006/07:511 om ideologisk privatisering av skolor

Anf. 40 TALMANNEN:

Som allmän moralkaka inför denna interpellationsdebatt vill jag bara säga att Tibblegymnasiet får tas som utgångspunkt för debatten, men debatten ska vara av principiell natur och gälla det som berör riksdagens domvärjo.

Anf. 41 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Mikael Damberg har frågat mig om jag avser att agera så att avknoppning av en kommunal skola inte ska kunna ske om det saknas stöd för detta bland elever och lärare samt om jag avser att ta några initiativ för att ändra reglerna så att lärare, föräldrar och elever ges ett rimligt inflytande och valfrihet vid avknoppning av skolor.

Mångfald och konkurrens är i allt väsentligt till fördel för kvalitetsutvecklingen i svensk skola. Så kallad avknoppning är ett sätt att stimulera till ökat ansvarstagande för personalen.

Enskilda som vill starta en fristående skola ansöker om detta till Skolverket, som prövar ansökan. Det åligger den sökande att visa hur man tänkt lösa lokalfrågan. Om kommunala lokaler upplåts till en fristående skola eller inte är en fråga för varje kommun. Skolan är kommunaliserad, och denna typ av beslut bör enligt min mening inte lagregleras ytterligare.

Däremot är det sannolikt så att en sådan process har störst möjlighet att uppnå sina syften om den har ett brett stöd bland personal och brukare.

Anf. 42 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Skolministern har avgett det kortaste och mest innehållslösa interpellationssvar som jag har upplevt under min tid i riksdagen. Jag gratulerar ministern till detta.

Svaret är på åtta meningar, varav de fem första raderna är en upprepning av mina frågor. Sedan kommer en beskrivning av reglerna för att starta en friskola, som jag hyggligt väl känner till. Den oro som eleverna och lärarna på Tibblegymnasiet känner inför sin framtid och de principiella frågor som jag lyfter fram i min interpellation ägnar skolministern fem meningar åt att svara på. Jag tycker att det är lite oförsämt.

Skolministern skriver: "Mångfald och konkurrens är i allt väsentligt till fördel för kvalitetsutvecklingen i svensk skola. Så kallad avknoppning är ett sätt att stimulera till ökat ansvarstagande för personalen." Min slutsats av det är att ministern tycker att Täby, en av Sveriges mest privatiserade kommuner, på något sätt lider brist på mångfald och konkurrens i dag och att det därför är rätt att överlåta den näst sista kommunala gymnasieskolan till rektor och en till ur personalen.

Det här är en principiell fråga. Det handlar inte bara om Täby. Om man nu säger att personalen ska känna ökat ansvarstagande måste man ställa sig frågan: I en situation där 84 procent av lärarna på en skola som ska avknoppas är emot ombildningen, kommer de efter genomförandet att känna ett ökat ansvarstagande? Blir verksamheten bättre av detta?

I slutet av interpellationssvaret finns det en intressant liten brasklapp, som jag har noterat i alla fall. Det står: "Däremot är det sannolikt så att en sådan process har störst möjlighet att uppnå sina syften om den har ett brett stöd bland personal och brukare." Jag delar den uppfattningen. Då tycker jag att man som skolminister borde kunna ta sig tid att fundera på att svara på de principiella frågor som bakgrunden och händelseutvecklingen i Täby faktiskt reser.

Det är inte bara jag som ställer en interpellation om det här. Lärarna och eleverna i Tibblegymnasiet är oroade. Lärarfacken är oroade för den utveckling som sker där. Det pågår en stor debatt. LR har skrivit att vi behöver något slags ny diskussion om det här, därför att kommunen håller på att överge sitt ansvar för utbildningssystemet.

Häromdagen såg vi att Anders Hultin på Kunskapsskolan tyckte att det är anstötligt att man slumpar ut skolor till kommunala rektorer. Han har sagt att värdet på Tibble gymnasium, en välskött gymnasieskola i Sverige, med gott renommé och där Skolverkets granskningar visar att det är bra kvalitet, är 40–50 miljoner kronor. Nu får de ta över skolan för 9 miljoner kronor. Han säger att det kommer att bli någon privat koncern som tar över skolan till marknadspris på längre sikt. Då kan rektorerna räkna med en rejäl vinst. Skolministern har ingen synpunkt på det här.

Skolministern har ingen synpunkt på att 84 procent av lärarna körs över och att 76 procent av eleverna är motståndare. Kan det kallas avknoppning? Kan vad som helst kallas avknoppning? Är det inte så att om alla lärare skulle vara emot en avknoppning lägger man ned skolan och startar den igen. Då är det väl någonting nytt man håller på med.

Jag tycker att de här frågorna ändå förtjänar en principiell diskussion. Jag tycker att det vore rimligt och ärligt att skolministern säger att det som har hänt i Täby faktiskt avskräcker andra kommuner. Principiellt tycker jag att skolministern ska säga: Jag tycker att man ska ha stöd av lärare och elever om man ska genomföra en avknoppning. Jag tycker att man ska ta ut ett rimligt marknadspris för den gymnasieskola som avknoppas, så att man inte gynnar enskilda människor.

Jag tycker att de här frågorna förtjänar ett mer uttömmande svar. Jag ser fram emot att skolministern tar tillfället i akt när han står i riksdagens talarstol att ge en del svar på frågorna.

Anf. 43 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det är något märkligt med interpellationen. Talmannen säger att man inte bör diskutera Täby, varpå Mikael Damberg ägnar alla sina minuter åt att diskutera exakt alla detaljer i exemplet Täby. Jag kan debattera Täby, men jag försökte skriva ett svar som var mer principiellt hållet.

Visserligen är det bara fem meningar. Jag medger det. Men Damberg har tydligen inte orkat läsa de fem fullt ut, för i den femte meningen står precis detta att det är mycket bättre om man har ett stöd bland personalen och föräldrarna. Det har man inte i Täby. Av det följer att jag naturligtvis är kritisk till den avknoppningen, om vi nu ska diskutera Täby. Jag är kritisk mot det.

Frågan som Damberg ställer är om man ska lagreglera. Då menar jag att det ska man inte. Det ingår i den kommunala självstyrelsen att kunna få fatta denna typ av beslut. Sedan får ledningen i Täby stå till svars för det när man möter väljarna och medborgarna. Men jag är kritisk till hur detta har gått till.

Jag tycker mycket väl att man kan använda avknoppning som instrument om det finns ett starkt stöd, precis som jag skriver i svaret. Men det gör det inte i Täby. Därför är jag kritisk till hur man gör där. Man får fatta beslutet. Jag är inte beredd att använda lagstiftning för att stoppa det, men jag behöver inte gilla beslutet för det.

Jag tycker inte att det är lämpligt att använda avknoppningsinstrumentet i en situation där personalen i allt väsentligt är emot eller åtminstone är tveksam till en avknoppning. Vitsen med avknoppning är att personalen ska kunna ta ett ökat ansvar. Men det bygger på att det finns ett engagemang. Jag delar uppfattningen på den punkten.

Jag är däremot inte beredd att förbjuda Täby att fatta detta beslut. Det är en del i den kommunala självstyrelsen att kommuner ibland fattar beslut som inte faller riksdagen på läppen. Annars får allting centralstyras härifrån. Det vill väl ingen av oss. Jag tycker att beslutet är olämpligt, men de har rätt att fatta det.

Anf. 44 TALMANNEN:

Innan jag lämnar ordet vidare förutsätter jag att utgångspunkten Tibble gymnasium är avslutad och att det är principerna som gäller nu.

Anf. 45 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Jag tog min utgångspunkt i ett konkret exempel. Men jag tycker att det är bra att skolministern talar om principerna. Jag tycker att det är väldigt bra att han är tydlig med att han är kritisk och att han inte tyckte att det som skedde var lämpligt därför att man inte hade stöd.

Varför lyfter jag fram frågan om lagreglering, förordning eller någon form av reglering i den här typen av verksamhet? Jo, därför att vi måste bestämma hur skolverksamhet ska bedrivas i Sverige. Det är rimligtvis en fråga som vi borde kunna diskutera i Sveriges riksdag. Vad ska gälla vid avknoppningar? Vi har ju detaljerade regler för vad som ska gälla när

man startar en ny friskola från grunden. Men när jag talar med skoljurister förstår jag att regelverket för just avknoppningar är minst sagt luddigt.

Prot. 2006/07:110
22 maj

Då ställer jag frågan: Reser inte det här några frågor som skolministern är intresserad av att diskutera och klara ut? Jag tycker att skolministern i många andra konkreta fall har en förkärlek för att lägga sig i vad som händer mellan de fyra väggarna på skolbyggnaderna, men just i det här fallet avstår han från det. Det tycker jag är lite märkligt.

Man kan titta på elevernas situation, på rättssäkerheten för de elever som i dag går i en skola som avknoppas. Ska de behöva söka om till den utbildning de i dag går på? Vad ska hända med de elever som redan har tagits in på en utbildning, som måste söka om? Det är en rättssäkerhetsfråga för eleverna.

När det gäller lärarnas situation är det rimligt att vi i Sveriges riksdag diskuterar att det vid just en avknoppning bör finnas en regel om att en majoritet av lärarna ska vara för. Kommunen har ju alla möjligheter att lägga ned en skola. Om kommunpolitikerna vill kan de stoppa eller lägga ned en skola och starta en ny skola. Men vad ska egentligen kallas avknoppning, om man nu ska göra om en verksamhet och föra in den i en ny form? Jag tycker att det är rimligt.

Frågan om pris och ersättningssystem vid en avknoppning är väl rimlig. Det brukar vi diskutera i andra sammanhang. Är det konkurrensneutralt? Är det samma spelregler? För mig är det här faktiskt inte en fråga om just privat eller offentligt, för jag kan tänka mig många fall där en verksamhet mår bra av att knoppas av, där rektorer och lärare faktiskt kan ge en skola ett lyft. Det kan bli en nystart där man känner ökat inflytande över en skola som kanske har problem och där det skulle behöva göras någonting nytt. På en skola som har problem tror jag att avknoppning kan vara en väldigt bra lösning.

Däremot vänder jag mig emot att avknoppning i dag är ett väldigt luddigt begrepp som har få regler. Därför återkommer jag till min fråga: Menar skolministern allvar med att de frågor som nu diskuteras överallt i Skol-Sverige inte förtjänar någon närmare belysning, inte reser några principiella frågor och att det inte är någonting i regelverket som behöver förtydligas? Jag tycker att det är ett ganska anmärkningsvärt svar om skolministern står fast vid den uppfattningen.

Anf. 46 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag tackar också för svaret. Det är bra att denna interpellation har ställts. Det är en viktig interpellation.

Jag skulle vilja komma med en sakupplysning till debatten. Det beslut som har fattats av Täby fullmäktige har överklagats. Det har gjorts, herr talman, på en mycket speciell grund, nämligen skollagen 9 kap. 8 §. Då ska länsstyrelsen, eller den som prövar detta, göra en prövning av kostnadsersättningen. Det är viktigt att komma ihåg att det här är en fråga som ska bedömas icke av politiker utan av den myndighet som ska göra detta, nämligen om beslutet är fattat enligt de former som lagen föreskriver.

Sedan var det frågan om att privatisera hela skolor. Det är en ny fråga som har kommit upp, eftersom det här är fråga om ett helt gymnasium som redan är välkänt och väletablerat. Anders Hultin har rätt i att detta är en ny fråga, som regeringen så småningom måste ta ställning till.

Det har funnits en rad andra fall där nya skolor har startats. Det har varit en välgärning, inte minst för många kommunala skolor som har behövt konkurrensen och därmed har utvecklat sig.

Det statsrådet sade är otroligt viktigt, nämligen att det är viktigt för en skolas funktionsförmåga att ha ett brett stöd bland personal, brukare och elever. Skolan har inget egenvärde utan ett syfte, nämligen att förbereda eleverna för ett gott liv efter skolan. Det ska vi alltid komma ihåg.

Anf. 47 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Det är riktigt att i det konkreta fallet – som vi inte pratar om – har beslutet överklagats. Svaret på Mikael Dambergs fråga om det här föranleder ytterligare åtgärder av riksdagen får övervägas något – om den rättsliga processen slutar i att det väcks ytterligare frågor.

Däremot vidgar Mikael Damberg frågan på ett relevant sätt. Det pågår massor av experiment i nya driftsformer i Skol-Sverige. Föranleder det politiska ställningstaganden? Ja, det gör det absolut. Den förra regeringen tillsatte en utredning om skolor ska kunna drivas på entreprenad. Jag har lagt ned utredningen. Jag tänker inte lägga fram något sådant förslag till riksdagen. Jag tycker inte att vi ska driva skolor på entreprenad. Jag tycker att friskoleformen är en bra variant – om Mikael Damberg lyssnar på mig och inte min företrädare, det är jag som är skolminister och inte han.

Den förra regeringen tillsatte en utredning om gymnasium på entreprenad. Den tänker jag inte fullfölja eftersom jag inte tycker att skolor ska drivas på entreprenad. Däremot är friskoleformen etablerad i Sverige. Den kan också behöva ses över på marginalen och kanten – och en del regler. Men i huvudsak är det en etablerad form.

Gunnar Andrén har i huvudsak rätt i att avknoppning är en ny fråga, men helt ny är den inte. Det har förekommit tidigare, i och för sig ännu mer i vårdsektorn där vårdcentraler och annat har knoppats av. Jag var själv skolborgarråd när en grundskola knoppades av. Men skillnaden mot Täby var då att det hade ett i det närmaste enhälligt stöd av personal och föräldrar. På så sätt var det inte alls kontroversiellt. Men i det fall vi nu diskuterar riskerar detta att motverka syftet. Om syftet är att få personalen att ta mer ansvar men personalen säger nej till förändringen måste man ifrågasätta lämpligheten i beslutet. Det är det vi gör.

Anf. 48 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Det var ett utskottsinitiativ från riksdagen att se över entreprenader i grundskolan. Ett av de ledande partierna under den förra mandatperioden som beställde detta var Folkpartiet. Lite ansvar har nog Folkpartiet självt för detta.

Gunnar Andrén har en poäng när han säger att detta delvis är en ny fråga. Det som sker, inte minst i Stockholmsregionen, är nytt. Det handlar inte bara om en avknoppning där man ser att här finns problem på en skola, här vill personal och rektor ta över och nu öppnas en möjlighet för det. Det som har hänt i många Stockholmskommuner är att det sker någon form av tvångsprivativering i form av avknoppning. Det är inte bara jag som använder de orden, utan även Folkpartiets egen talesperson i Täby säger att detta helt och hållet är ideologiskt bundet.

Detta är något nytt i Skol-Sverige. Jag tycker att vi måste diskutera regelverket för detta. Det var en liten glidning på slutet. Jag hoppas att skolministern menar vad han sade om att jag breddar debatten. Han kanske inte förstod interpellationen. Min poäng var att det finns ett antal principiella frågor om elevens rättssäkerhet, om lärarnas ställning i processen men också hur man ska se på avknoppning som fenomen. Det är viktiga frågor, och jag tycker att Täbyexemplet, som vi har diskuterat utifrån i dag, faktiskt avskräcker i Skol-Sverige. Man ska dra lärdom av detta och strama upp reglerna så att vi kan ha ett kommunalt självstyre och en bra skolutveckling lokalt samt hyggliga regler.

Anf. 49 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Nästan alla interpellationer jag svarar på av socialdemokratiska riksdagsledamöter går ut på att regeringen och skolministern ska peka mer åt kommunerna. Jag funderar ibland över varför ni kommunaliserade skolan. Så fort det blir fel i en kommun ska besluten direkt centraliseras och regleras härifrån.

Skyll inte på mig. Jag var inte för kommunaliseringen. Mitt parti röstade mot. Men nu är det kommunaliserat, och då måste man faktiskt acceptera att kommuner fattar en del beslut som man inte gillar här.

Inom ramen för skollagsarbetet ser vi över alla bestämmelser i skollagen. Alla de 800 paragraferna går igenom och ses över. Det är möjligt att rättsutslaget efter det att Tibblefrågan har prövats färdigt kommer att föranleda ytterligare någon fundering. Det är fullt tänkbart. Jag säger inte något annat. Men i grunden är det klart att så länge skolan är kommunaliserad har en kommun rätt att lägga ned sin skola. Man har rätt att hyra ut sin lokal till någon annan, och Skolverket har godkänt den som friskola. På något sätt är det en rätt långtgående inskränkning att förbjuda avknoppningar. Det är jag inte beredd att göra.

Däremot vill jag vara tydlig med – och jag uppfattade att Damberg förstod mig på den punkten – att jag är kritisk till det sätt som detta har ägt rum i det fall som är utgångspunkten för interpellationen. Ska det knoppas av till personalen är vitsen att det har stöd bland personalen. Har det inte det motverkar det sitt syfte.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2006/07:519 om rätten till individuell utvecklingsplan

Anf. 50 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Agneta Lundberg har frågat mig om framtiden för den individuella utvecklingsplanen.

Föräldrar har rätt till information om elevens sociala och kunskapsmässiga utveckling i skolan. Jag anser att skolan också ska informera föräldrarna om behovet av extra stödinsatser och vilka åtgärder som vidtas för att elever ska nå kunskapsmålen.

Regeringen har därför inte för avsikt att avskaffa den individuella utvecklingsplanen. Regeringen anser att individuella utvecklingsplaner ska

finnas för varje elev och att de ska utnyttjas som ett verktyg för individanpassning för att stärka varje elevs kunskapsutveckling. Grundskoleförordningen kommer ytterligare att förändras i denna riktning.

I dag ska skolan upprätta skriftliga omdömen för elever som inte klarar godkända betyg i nian, skriftlig information till alla föräldrar som så begär det, åtgärdsprogram för elever med behov av särskilt stöd och dessutom individuella utvecklingsplaner för samtliga elever.

Regeringen avser att lämna förslag för att regelverket kring informationen när det gäller elevernas utveckling ska bli enklare och tydligare.

Vad gäller frågan om utvärderingar av den individuella utvecklingsplanen kommer Statens skolverk att senast den 1 juni 2007 att redovisa en uppföljning och utvärdering om tillämpningen av bestämmelserna om individuella utvecklingsplaner.

Anf. 51 AGNETA LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka skolministern för svaret.

Anledningen till min interpellation är att jag läste i tidningen Skolvärlden att ministern hade för avsikt att ta bort kraven på individuella utvecklingsplaner för alla elever. Men jag kan nu konstatera att interpellationssvaret visar att regeringen i stället har för avsikt att utveckla de individuella utvecklingsplanerna. Det gläder mig.

Innan den socialdemokratiska regeringen beslutade att införa dessa för alla elever ledde jag en arbetsgrupp. Det var ett uppdrag från dåvarande skolminister Ingegerd Wärnersson. Uppdraget var att främja diskussionen och utvecklingen av goda förhållningssätt för ökad måluppfyllelse, särskilt för elever i behov av stöd.

Vi i arbetsgruppen intervjuade en mängd elever i hela landet, och även föräldrar, om delaktighet och information. Många föräldrar klagade på att kontakten mellan hem och skola var dålig och att man kände sig väldigt åsidosatt, att man inte var med i processen. Man önskade en bättre dialog.

En del kommuner arbetade med information på ett bra sätt. Det innebar till exempel att man skickade ett antal frågor hem till föräldrar och elever inför kvartssamtal, och föräldrar och elever uppmanades att själva fundera på vilka frågor de hade inför denna träff. Föräldrarna var väldigt nöjda med det här upplägget och upplevde dessutom att de fick kontakt med skolan inte enbart när det var någonting som var galet utan när det var någonting som berörde och var positivt.

Det gemensamma ansvarstagandet kring eleven och just det framåt-syftande upplägget tycker jag är den viktigaste poängen. Föräldrarna upplevde det väldigt positivt.

Jag har besökt många kommuner och skolor som arbetar med individuella utvecklingsplaner, och jag har sett många olika upplägg. Det jag upplevde som mest positivt var att man jobbade för att utveckla dem. Man hade inte en modell och sade ”där stannar vi”, utan man ville utveckla det och få ett ännu bättre verktyg.

Det förslag som arbetsgruppen lade fram var att alla elever skulle få individuella utvecklingsplaner. Därför är jag mycket nöjd med att skolminister Björklund svarar att regeringen har för avsikt att behålla individuella utvecklingsplaner för alla elever och dessutom har för avsikt att utveckla dem.

Jag ser gärna fler individuella utvecklingsplaner och mindre betygslänkande dokument. Det som också är viktigt med de individuella utvecklingsplanerna är att de kan variera i antal. Om elever behöver fler individuella utvecklingsplaner ska de få det, och om de behöver färre anpassar man sig efter individen.

Anf. 52 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Jag uppfattar att Agneta Lundberg i allt väsentligt är nöjd med det svar jag ger. Det är bra om det finns en enighet om detta.

Vi säger att vi ska utveckla den individuella utvecklingsplanen, och vi får väl se vad det fortsatta skollagsarbetet betyder. Jag menar att ett problem med den individuella utvecklingsplanen är att den begränsas till att bara vara det som kallas framåtsyftande.

För att kunna tala om vad en elev som till exempel går i årskurs 5 behöver lära sig mer om i framtiden måste man ta avstamp i vad eleven redan förut har lärt sig. Men man får inte skriva det i den individuella utvecklingsplanen, därför att Socialdemokraterna var så otroligt rädda för att det skulle skrivas ned vilka resultat eleven hade presterat – det skulle kunna bli betygslänkande.

Sanningen är den att det inte går att precisera vad en elev som befinner sig i skolan behöver ytterligare av hjälp och stöd om man inte börjar med att klargöra var eleven står och vad eleven hittills har lärt sig, vilka resultat som finns hittills. Därmed antyder jag i vilken riktning den individuella utvecklingsplanen kommer att utvecklas.

Jag håller med om att den individuella utvecklingsplanen, rätt utnyttjad, är ett mycket bra instrument. Men många lärare sliter sitt hår över att de inte får skriva upp vad eleverna har lärt sig och att de bara får vara framåtsyftande. Det går inte – hur ska man kunna göra det om man inte först skriver upp vad eleven redan har lärt sig? Däri ligger problematiken i de bestämmelser som har gällt hittills.

Vi får se. Vi håller på med ett beredningsarbete i regeringen och i Regeringskansliet om hur denna fråga ska utvecklas. Det kommer antingen att lösas ut i förslaget till ny skollag eller i ett särskilt beslut om förändringar i grundskoleförordningen dessförinnan. Det är den ena utgångspunkten.

Det andra gäller den uppräknade av dokument som jag gör i svaret. Det är en lång rad dokument som lärarna i dag ska skriva, och individuell utvecklingsplan är bara ett. Det är åtgärdsprogram, skriftliga omdömen och skriftlig information. Vi får akta oss så att det inte blir så att lärararbetet mer går ut på att skriva papper om vad eleverna kan och inte kan än på att undervisa. En tilltagande byråkratisering av läraryrket är ingen utveckling som regeringen vill se, och därför ska vi se om vi kan rensa i den flora av dokument som ska skrivas och göra det mer enhetligt. Vi får se var det arbetet slutar.

Den individuella utvecklingsplanen kommer inte att avskaffas, men den kommer att utvecklas.

Anf. 53 AGNETA LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill understryka att samtalet när det gäller individuella utvecklingsplaner självklart måste ta sitt avstamp i måluppfyllelsen. Hur har eleven klarat sig? Hur långt har man kommit? Vad behöver man

göra för att nå längre? Då är samtalet med föräldern och läraren viktigt. Läraren säger vilken del som är skolans ansvar och att den andra delen, läxläsning och sådant, är föräldrarnas ansvar. Det är också elevens ansvar: Du måste som elev ta ditt ansvar.

Jag ser ingen motsättning i det här. Självklart måste läraren tala om var eleven står innan man är beredd att gå vidare, för i annat fall vet man inte vart man tar vägen. Jag tycker att det fyller sin funktion i alla fall.

Anf. 54 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Herr talman! Då uppfattar jag att vi är överens om att det också måste få vara summerande för vad eleven hittills har lärt sig. I så fall kommer det nog att kunna råda en bred konsensus om hur de individuella utvecklingsplanerna ska utvecklas, och det är mycket bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.46 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

11 § Svar på interpellation 2006/07:521 om skolegregation

Anf. 55 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Ibrahim Baylan har frågat mig om jag anser att segregationen och de ökade skillnaderna i skolan är ett problem och vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska segregationen i den svenska skolan.

Jag är bekymrad över att klyftorna i svensk skola växer. I över 30 år har ett av de övergripande målen för skolpolitiken varit att jämna ut skillnader i elevers olika förutsättningar. Ändå ökar skillnaderna.

I grunden handlar den nya regeringens omläggning av svensk skolpolitik om att synliggöra de elever som inte klarar kunskapskraven och att knyta hjälp och stöd till dem på ett tidigt stadium.

Vi vet också att lärarnas kunskaper och kompetens är en av de avgörande faktorerna för elevernas möjligheter att nå skolans mål. Detta är viktigt inte minst i de skolor där det finns en stor andel utlandsfödda elever. För att stärka lärarnas kompetens har regeringen tagit initiativ till Lärarlyftet – den största satsningen på lärarnas fortbildning sedan skolan kommunaliserades. 3,6 miljarder kronor ska investeras under mandatperioden för att förbättra lärarnas kompetens.

Anf. 56 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på interpellationen och de frågor som jag har ställt. Dock blir jag något förvånad. Här har vi en liberal skolminister som på en mycket stor och viktig fråga lämnar ett svar som omfattar totalt sju meningar. Jag började fundera när jag fick se svaret första gången om detta är ett uttryck för en nonchalans mot den granskningsmakt som riksdagen ändå har att regeringen inte anser sig behöva ge mer än detta knapphändiga svar. Men jag tänkte att nej, det är det nog inte, utan det är nog snarare ett uttryck för den här regeringens fattigdom när det handlar om politik för att motverka klyftor och segregation.

Inom andra politikområden har man till och med visat en beredvillighet att öka klyftorna i samhället. Detta knapphändiga svar är kanske bara ett uttryck för det faktum att skolministern, trots att han nu säger att han är bekymrad över att klyftorna i skolan växer, inte tycker att det är något grundläggande problem och därför inte heller har någon politik för att göra något åt det.

Det finns ett grundläggande faktum som naturligtvis är oerhört viktigt för hela skolgången, nämligen vilka förutsättningar man har med sig när man börjar skolan.

Vi socialdemokrater har en vision om en skola som ska kompensera för dessa olika förutsättningar när man börjar skolan. I mångt och mycket har vi kommit långt i Sverige. Vi har ändå ett skolsystem som i olika internationella utvärderingar är bäst när det handlar om att utjämna skillnader. Likväl ser vi nu en oroväckande tendens, nämligen en liten men dock ökning av klyftorna och skillnaderna och också en viss ökning av segregationen. Det är också bakgrunden till att jag har ställt den här interpellationen till skolministern, och jag får då detta mycket knapphändiga svar.

Det är tyvärr symtomatiskt för den skolpolitik som Jan Björklund står för, och inte bara han utan också de tre övriga partierna som ingår i högeralliansen. Det är nämligen inte knapphändigt bara när det gäller segregationen och skillnaderna i skolan. I det mångordiga dokument som man gick till val på, som totalt omfattar ett hundratal punkter som handlar om åtgärder för att förändra och förhoppningsvis också förbättra svensk skola, finns inte en enda åtgärd som motverkar klyftor och segregation. Man koncentrerar sig på allt annat än det som jag menar är en av de absolut största utmaningar som vi har i det svenska skolväsendet.

Jag är inte en sämre människa än att jag ändå vill ge skolministern en andra chans att här i denna kammare avlämna något slags programförklaring som handlar om segregationen i skolan, för det kan väl ändå inte bara vara detta som skolministern har tänkt sig att göra för att ta sig an denna stora utmaning? Den handlar om att elever i Sverige faktiskt inte får en likvärdig utbildning, framför allt inte en lika bra utbildning. Fortfarande är det sådant som föräldrarnas situation i livet och framför allt bostadsorten som styr hur bra utbildning deras barn får och framför allt hur de lyckas i skolan.

Är detta verkligen det enda som den borgerliga regeringen har att komma med?

Anf. 57 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag är inte säker på att de som eventuellt lyssnar på debatten känner igen sig i Baylans beskrivning att den borgerliga regeringen saknar skolpolitik men att Socialdemokraterna har ett tydligt alternativ.

Ingen förstår Socialdemokraternas skolpolitik, Ibrahim Baylan. Mona Sahlin förstod den inte. Hon har fått tillsätta en arbetsgrupp för att utveckla en ny. Jag förstår den inte heller. Problemen är ju skapade under årtionden av felaktig politik.

Vi genomför en lång rad åtgärder. Jag tror att få har missat de många viktiga åtgärder som vi sätter in, och huvudsyftet är just att minska utslagningen i skolan.

Om en vecka, Ibrahim Baylan, ska riksdagen rösta om ett förslag som innebär en tidigare kunskapskontroll. Redan på lågstadiet ska man kolla upp om eleverna har lärt sig läsa, skriva och räkna. Du argumenterade häftigt för detta i ditt eget parti men förlorade. I din argumentation inför s-kongressen sade du att det är mycket viktigt just för arbetarklassens barn. På onsdag i nästa vecka ska vi rösta om det. Du kan väl berätta om du ska rösta för det. Jag delar din argumentation på s-kongressen, att detta är mycket viktigt för att tidigt identifiera elever som har det svårt.

När man väl har identifierat eleverna ska de vara garanterade hjälp och stöd. Vi inför en speciallärarutbildning från den 1 januari, den som dina företrädare avskaffade. 1989 avskaffades speciallärarutbildningen i Sverige. Vi återinför den nu. Är ni för den eller emot den? Kan du inte berätta det, eller ska ni vänta på vad arbetsgruppen kommer fram till innan ni vet?

Vi gör om gymnasieskolan så att inte så många ungdomar slås ut. Gymnasiet skapar en väldig segregation genom att 40 procent av de ungdomar som börjar yrkesutbildningar slås ut. Tänk att i Malmö kommun är de oerhört ivriga att få starta de lärlingsutbildningar som vi sätter i gång nu! Malmö kommun styrs av dina partikamrater, men de är jätteivriga att starta lärlingsutbildningarna därför att de ser att ungdomar slås ut i den gymnasieskola som vi har.

Jag tror inte att den bild som Baylan presenterar, att regeringen saknar skolpolitik, har någon större bredd. Man kan ogilla regeringens skolpolitik, men jag tror ändå att det är rätt tydligt vad vi försöker göra. Vi försöker lyfta svensk skola och framför allt vidta åtgärder för alla de elever som i dag slås ut. Men vad är ert alternativ, Ibrahim Baylan? Är det er arbetsgrupp som ska utforma alternativet?

Hur ska vi förbättra resultaten? Under de år som du var ansvarig och de tolv år som Socialdemokraterna regerade sjönk resultaten i svensk skola år efter år.

Anf. 58 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Efter kanske ett 60–70-tal debatter känner jag väl igen denna debatteknik, Jan Björklund. Du kan inte få in mig i fällan att vi nu ska diskutera min tid som skolminister. Det är inte det som interpellationen handlar om, och det är inte det som riksdagens granskningsmakt i det här fallet handlar om, utan det är vad du som skolminister vill göra åt segregationen och de ökade klyftorna.

Du hänger dig nu åt det gamla vanliga tricket, att har man ingenting att säga, angrip de andra. Det är precis vad du försöker göra, men det går jag inte på.

Låt oss gå in på några få av de fall som du har tagit upp! Det enda som du har gjort när det gäller lärlingsutbildningen, skolministern, är att skjuta upp det några år. Det skulle inrättas en nationell lärlingsutbildning redan i höst. Den har du skjutit upp. Detta står du och slår dig för bröstet för. Hade du inte varit så klåfingrig, skolministern, hade skolpolitikerna i Malmö inte behövt känna frustration över att den inte kommer i gång eftersom den hade satt i gång till hösten. Det var en del av den socialdemokratiska skolpolitiken som du nu har valt att stoppa. I stället kommer den om några år i en sämre version.

Du talar om gymnasieskolan. Det är väl bra, men jag kan inte hålla med dig om de förändringar som du vill åstadkomma där. Det handlar bara om att sänka kunskapskraven. Det är också ett sätt att få igenom folk, att lägga ribban så lågt att det knappt är någon utmaning.

Okej, du ska väl ha heder av att du talar om det. Men det är inte det som vi talar om nu. Vi talar om grundskolan och de grundläggande förutsättningarna för lärandet där. De skiljer sig åt, skolministern. Vi ser att de skiljer sig åt mellan bruksorter och orter där många barn kommer från studievana hem. I till exempel den här staden där vi står och debatterar är det bara tre fyra procent av eleverna på Östermalm som inte lyckas få gymnasiebehörighet, och det är väl bra. Motsvarande siffra för Rinkeby är tio gånger så hög, någonstans kring 40 procent.

Detta är en realitet som jag kan vara mycket självkritisk mot att vi inte har lyckats bättre med. Vi sjösatte ett program som du till viss del har valt att köra vidare med, men det räcker inte. Jag vill veta vad skolministern avser att vidta för åtgärder mot skolsegregationen och de ökade skillnaderna.

Varje barn, varje elev i den svenska skolan, förtjänar att få lyckas. Ska *det* lyckas måste man se att det finns grundläggande skillnader som naturligtvis inte bara handlar om skolan och skolpolitiken utan också om det samhälle som vi lever i. Det innebär att varje elev måste få sina behov tillgodosedda, och man måste vara beredd att satsa lite extra där behoven är större.

Detta är väsensskilt från den politik som den borgerliga alliansen förfäktar. Vi kan till exempel ta det förslag som finns, och som jag antar fortfarande lever kvar, om en nationell skolpeng som måste vara lika för alla. Det kommer att leda till ännu större klyftor och segregation.

Ta nu chansen att berätta vad du vill göra i stället för att ägna dig åt något slags politisk pajkastning! Det är ändå du, skolministern, som har verktygen i din hand. Ni sitter i en majoritetsregering och kan rösta igenom er politik i riksdagen med sju rösters marginal, oavsett vad vi andra tycker. Berätta vad du vill i stället för att hålla på med något slags partipolitisk pajkastning!

De barn som i dag inte får sin rättmätiga utbildning förtjänar att få veta vad landets högst ansvarige skolpolitiker vill.

Anf. 59 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! I varje debatt som Baylan och jag har brukar jag berätta att det handlar om att fokusera på lågstadiet, och däri ingår det förslag av

Baylan som hans eget parti röstade ned, nämligen att ha en kunskapskontroll på lågstadiet. Vi röstar här i kammaren på onsdag. Kommer Baylan att trycka på ja- eller nej-knappen? Det är en intressant fråga.

Vi får naturligtvis igenom det med vår majoritet, men står du för det som du själv sade på partikongressen, nämligen att en av de viktigaste reformer som vi kan göra för arbetarklassens barn är att ha en tydlig uppföljning redan på lågstadiet? Står du för det i nästa vecka eller följer du Mona Sahlin och partipiskan i voteringen? Hur gör du? Röstar du efter din övertygelse om vad som är bäst för arbetarklassens barn eller röstar du efter partipiskan på onsdag i nästa vecka?

Speciallärarna återinförs. Är ni för eller emot det? Jag svarar gång på gång på dina frågor. Visst kan man prata om gymnasiet, och det ska vi göra, men jag håller med om att det är tidigt i skolan som vi ska göra insatserna. Det är då misslyckandena sker. Den socialdemokratiska skolpolitiken gick ut på att ge hjälp på gymnasiets individuella program. Vi vill flytta hjälpen till lågstadiet. För att göra det måste vi ha ett antal instrument. De nationella proven i trean är ett sätt att identifiera elever som behöver hjälp, precis som du själv sade. Speciallärarna ska hjälpa dessa barn.

Detta är ett viktigt steg i kampen mot segregation. Problemet är inte att barnen i Rinkeby är invandrare utan att de är underkända i ämnena. Vi ska inte föra någon invandrarpolitik utan en skolpolitik för elever som har svårt att nå målen. Det är inte integrationspolitiska åtgärder som vi talar om utan åtgärder i skolan för elever som har det svårt. Det ska vara tidig kunskapskontroll. Oavsett om man tillhör de 4 procenten på Östermalm eller de 40 procenten i Rinkeby är det samma åtgärder som gäller. Det är tidig kunskapskontroll, tidig uppföljning och ytterligare stödåtgärder för dessa elever. Det är det som det går ut på, och det är de förslagen som vi lägger fram.

Det vore intressant att höra om Socialdemokraterna kommer att vara för eller emot detta eftersom den politik som ni har fört tidigare är den som har skapat dessa problem.

Anf. 60 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Återigen ägnar statsrådet en del av sitt inlägg åt att försöka citera och tycka till om vad jag har eller inte har argumenterat för. Ibland är det jag och ibland Mona Sahlin som citeras. Det är glädjande att statsrådet lyssnar på oss, men du verkar bara lyssna med ena örat. Lyssnade du ordentligt skulle du veta att detta är, har varit och också i fortsättningen kommer att vara en väsentlig del av vår politik, nämligen att se till att både upptäcka och åtgärda brister i tid. Vi har kommit långt i Sverige men inte tillräckligt långt. Det finns fortfarande barn som inte får en grundläggande utbildning.

Fru talman! Jag känner en stor oro för utvecklingen av klyftorna och segregationen i Sverige, särskilt med Jan Björklund som ansvarigt statsråd. Han har tidigare, under sin tid som skolborgarråd, varit ansvarig för skolan i Stockholm. Resultatet blev en kraftigt ökad segregation. Stockholms stads revisorer kunde konstatera att många av de åtgärder som vidtogs under Jan Björklunds tid som skolborgarråd ledde till ökad segregation. Nu är han skolminister, och jag känner att han tyvärr inte tar dessa frågor på det allvar som de förtjänar.

Det är bra att man har diagnostiska prov. Det kan vi vara överens om. Det är vida känt att vi också argumenterade för en form av nationella prov. Det är inget snack om saken. Men jag kommer aldrig att stödja nationella prov som handlar om att sortera ungdomar. Jag kommer aldrig att stödja nationella prov som handlar om att ta bort den pedagogiska mångfalden. Det kommer det förslag som Jan Björklund lägger fram att leda till. Många av de pedagogiska alternativen i form av Waldorfskolor med flera hävdar detta. Det kommer jag aldrig att stödja eftersom jag tror på den pedagogiska mångfalden.

Framför allt tror jag på en skola för alla där barn inte delas upp från tidig ålder. Det är bara ett uttryck för att barn har olika förutsättningar och behov. Det är de behoven som vi ska koncentrera oss på, statsrådet, och inte några generella åtgärder som inte kommer att hjälpa dessa barn ett dugg.

Anf. 61 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Vi är nu inne i en mycket intressant diskussion. Jag såg att Mona Sahlin sade ungefär samma sak: Vi ska också bli för kunskap och ordning i skolan men inte på Björklunds vis. Nu säger Baylan: Jag är också för nationella prov i trean men inte dem som Björklund vill ha. Vilka nationella prov i trean är ni för då? Ni röstade ju emot era egna prov på kongressen. Vilka är ni för? Berätta det för kammaren, det vore intressant att veta.

Jag håller med om att olikheterna har ökat i svenskt skolväsende. Det konstateras också av regeringens utredare som du tillsatte och som jag nu har tagit emot. Leif Davidsson har utrett kunskapsresultaten och målstyrningen i svensk skola. Vi har en ökad olikhet.

Det behövs en ökad statlig och nationell styrning av svenskt skolväsende. De partier som har drivit igenom kommunalisering kommer så småningom att här i kammaren få ta ställning till förslag om en ökad nationell och statlig styrning av svenskt skolväsende. Det är en mognadsfråga hur man ser på det eftersom olikheten bland annat beror på att besluten inte längre koordineras utan varje kommun bestämmer själv.

Att säga nej till våra förslag och inte ha några egna är lätt. Så kan man göra. Men det funkar inte. Konservatism betyder att man bevarar allt som det är och överlåter skapandet av det nya till några andra. Överge konservatismen, Ibrahim Baylan! Våga tänka nytt! Omsätt det som ni har sagt om kunskapskrav och ordning i skolan så kan vi gemensamt fatta beslut om reformer som lyfter kvaliteten och minskar segregationen i svensk skola!

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2006/07:522 om läsning i skolan

Anf. 62 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Ibrahim Baylan har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att skolbiblioteken ska vara en levande del av skolan samt vilka

åtgärder jag avser att vidta för att främja bokläsandet och därmed förstärkt läsförmåga bland elever i skolan.

Jag delar helt Ibrahim Baylans beskrivning när det gäller utvecklingen av elevernas läsförmåga. Internationella studier, bland annat PIRLS 2001, visar att läsförmågan bland elever i Sverige har försämrats både när det gäller läsförståelse och läshastighet. Särskilt oroväckande är att så många pojkar som en av sex inte klarar godkänt i det nationella läsförståelseprovet sista året i grundskolan.

För att vända utvecklingen anser regeringen att långsiktiga insatser för att stärka lärares kompetens och att främja tidigt, individanpassat stöd i skolan bör prioriteras. I budgetpropositionen för år 2007 aviserade regeringen ett flertal insatser för att stärka skolans arbete inom dessa områden. Regeringen har bland annat gett Statens skolverk i uppdrag att föreslå mål att uppnå och nationella prov i svenska för årskurs 3.

I budgetpropositionen för år 2007 har regeringen också angett att insatser som möjliggör att elever får stöd att lära sig läsa, skriva och räkna de första skolåren kommer att prioriteras. Tillgång till kunskaper om barns språkutveckling, om effektiva metoder för att stimulera barns läs- och skrivförmåga tidigt och om olika former av stöd till barn med läs- och skrivsvårigheter i skolan är väsentlig. Tidig upptäckt och tidiga åtgärder ökar möjligheterna att förebygga svårigheter även i andra ämnen.

Regeringen har nyligen fattat ett beslut som innebär att lärare från och med i höst ges möjlighet till kvalificerad fortbildning inom bland annat läs- och skrivinläring. Regeringen anser också att speciallärare åter ska börja utbildas. Förslag i denna riktning bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Skolan bör också på alla sätt stimulera elevernas eget läsande och intresse för litteratur. Alla elever behöver träna sin läsning. Det handlar inte bara om att lära sig läsa utan också om att bli en god läsare. Det är därför mycket viktigt att alla elever har tillgång till ett skolbibliotek där eleverna kan få stimulans till och vägledning in i läsningen och i böckernas värld. Det är kommunernas ansvar att eleverna har tillgång till väl fungerande skolbibliotek.

När det gäller barns och ungdomars läsande har skol- och kulturpolitiken gemensamma mål. Att främja läsning bland barn och unga är en prioriterad fråga också för min kollega kulturministern. Inom Kulturdepartementet bereds för närvarande en långsiktig satsning på barn- och ungdomskultur.

Undervisningen i svenska måste utvecklas, och det är viktigt att elever har tillgång till litteratur i skolan. Jag försäkrar att frågan finns högt på regeringens dagordning.

Anf. 63 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Det är ju så, skolministern, att läsförmågan är oerhört väsentlig inte bara i svenskämnet som ämne i skolan utan, skulle jag vilja säga, i de allra flesta av skolans ämnen. Undantaget är möjligtvis idrott och hälsa, men även där kanske man i vissa delar behöver ha en bra läsförmåga för att kunna lyckas bra.

Den som har en bristfällig läsförmåga riskerar att hamna i det ständiga misslyckandet. Om man inte förstår vad man läser blir ju skolans alla ämnen oerhört svåra. Ta ett ämne som matematik. Där är det oerhört

svårt att lyckas om man inte förstår vad som efterfrågas i de uppgifter som man får av exempelvis läraren. En god läsförmåga och en god läsförståelse är alltså oerhört väsentligt, inte bara i skolan utan egentligen över huvud taget om man ska klara sig i vårt utbildningstunga samhälle, där kraven på formell utbildning och kunskap ökar alltmer, inte minst för att man ska kunna ta sig in på arbetsmarknaden.

Så detta är i grund och botten en väsentlig fråga. Även om man naturligtvis kan känna stolthet över att svenska elever lyckas jämförelsevis väl i internationella jämförelser är ändå tendensen, kanske framför allt bland pojkar, att det blir något sämre. Både läsförmågan och läsförståelsen blir något sämre. När det handlar om längre texter kan vi till exempel se att svenska elever helt tydligt är sämre på att både läsa och förstå vad de läser. Det här är naturligtvis oerhört oroväckande, och det är också mot den bakgrunden som jag ställer den här frågan.

Naturligtvis handlar inte den här försämringen bara om skolan. Vi kan se att det under de senaste 15–20 åren också har skett en hel del förändringar i hemmet och på fritiden som påverkar läsförmågan. Det finns till exempel undersökningar som visar att bokläsningen hemma har minskat med cirka fem timmar per vecka i snitt. Man kan nog anta att det i vissa hem har minskat väldigt mycket mer medan man i andra hem läser för att det är en del av den livsstil man lever i.

Det här bekräftas ju också av de internationella undersökningar där man kan se att svenska elever har blivit duktigare på korta texter. Det kan så klart hänföras till datorns genombrott i hemmen. Jag tror att det är alltför många som sitter vid datorn i timtal, framför Internet. Där handlar det ofta om kortare texter, och det kanske är det som detta är ett uttryck för. Men när det handlar om lite längre texter, och om läsförståelse, är det helt klart vissa försämringar.

Den förra regeringen vidtog ett antal åtgärder. Jag ser i svaret att en del av dessa kommer att fullföljas, och det tycker jag är bra. Likväl känner jag en viss oro när det handlar om två saker. Den ena är det här med prioriteringen de tidiga åren. Vi gjorde ju en ganska stor satsning på att öka antalet lärare, inte minst specialpedagoger, som har anställts de senaste fem åren, just i syfte att både upptäcka och fånga upp de barn som faktiskt har problem med läsförmågan. Här känner jag en stor oro, för jag tror tyvärr att vi det här läsåret, som också är Jan Björklunds första år som skolminister, för första gången under en period på fem sex år kommer att få se att antalet lärare, inte minst i grundskolan, kommer att minska drastiskt. Detta kan naturligtvis till viss del hänföras till de minskade barnkullarna, men inte helt och hållet. Det är klart oroväckande.

Det andra är att skolministern ju har aviserat att det här centret för läs- och skrivsvårigheter som inrättades förra året ska läggas ned. Stämmer det, skolministern?

Anf. 64 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det är märkligt att Ibrahim Baylan kan tala så länge utan att nämna den enorma fortbildningsatsning som nu körs i gång inom lärarkåren i Sverige, där fokus ligger på läs- och skrivinläring. Den fråga jag måste ställa är: Varför röstar ni emot den? I ert förslag till vårbudget finns det inget stöd för att genomföra Lärarlyftet på det sätt som vi föreslår. De medel som anslås är ju minst en halvering av anslagen för

lärarfortbildning jämfört med det som vi föreslår. Varför gör ni så? Det kan du väl utveckla i nästa inlägg.

Det är klart att prioritering av läs- och skrivinläring de tidiga åren för lärarnas del är enormt centralt. Vi vet båda två att lärarutbildningen har varit ett av problemen i det här sammanhanget. Både 1985 års reform, och i ännu högre grad 2001 års reform, som genomfördes av Socialdemokraterna har tunnat ut den här yrkesrollen, lågstadielärare, alldeles katastrofalt. Vi har fortfarande äldre lågstadielärare kvar, men sedan 1985 utbildas det inte längre lågstadielärare i Sverige. Det utbildas inte längre personer som ska undervisa barn i läsning och skrivning som huvuduppgift. Vi har 1–7-lärare. Vi har grundskollärare som ska undervisa i alla årskurser. Sedan 2001 väljer lärarkandidaterna själva vilka ämneskombinationer de ska ha. Många kommer ut och ska bli lågstadielärare utan att ha en susning om hur man lär ut läsning och skrivning.

Dessa reformer har ju helt förstört det kunskapskapital som den gamla lågstadielärarkåren hade, och jag fattar inte hur du kan gå runt frågan om lärarnas kompetens i ditt inlägg. Den är ju helt central. Den lärarutbildningsreform som den nya regeringen kommer att sjösätta kommer att lägga fokus på baskunskaper, och under tiden måste vi fortbilda de lärare som finns. Men ni yrkar på att den satsningen ska halveras. Varför då?

I övrigt är det ju så, precis som i den förra debatten, att det är väldigt centralt med ett tydligt mål att uppnå i svenska i årskurs 3, som vi föreslår. Det är precis det som du föreslog till din partikongress men blev nedröstad. Det är ju också ett viktigt svar i den här interpellationsdebatten. Det är viktigt att ha ett tydligt kunskapsmål i årskurs 3. Det är de första åren eleverna ska lära sig att läsa. Vi vet av erfarenhet att för dem som inte har lärt sig läsa när de lämnar årskurs 3 är chansen bara en på hundra att de gör det sedan. Det är de första åren man måste göra det för att ha en hyfsad chans att klara skolan. Det är därför vi lägger ett sådant otroligt stort fokus på lågstadiet.

En kompetent lärarkår på lågstadiet, tydliga kunskapsmål, nya speciallärare som utbildas, nationellt prov och garanti om hjälp – det är ju där lösningen ligger, eller i alla fall där huvudinriktningen för lösningen ligger. Men ni går ju emot allt det. Ni är emot fortbildning. Ni är emot de nationella proven. Jag har inte uppfattat att ni har uttalat stöd för förslaget om att återinföra riktiga speciallärare heller. Men du kan väl skingra dimmorna nu och tala om vad ni tänker stödja av det vi gör. Men varför går ni emot Läraryftet?

Anf. 65 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Det var ett märkligt inlägg. I den förra interpellationsdebatten anklagade du mig för att vara konservativ. Det är en intressant anklagelse för att komma från en skolminister som hittar alla sina lösningar i 50-, 60- och 70-talets skola. Inget av de förslag som du har lagt är nytt. Alla har provats i den svenska skolan. Det gäller betyg från första året – ni vill gärna kalla dem betygsliknande omdömen. En gymnasieskola indelad i ett, två och tre har vi också haft i Sverige.

Förslag efter förslag som ni lägger och planerar att genomföra handlar om att återinföra den skola som vi förändrade. Vi var inte alls nöjda med de resultat man hade då.

Du anklagar den nya lärarutbildningen för de bristande läsresultaten. Det är en intressant anklagelse. PIRLS undersökning, som statsrådet hänvisar till i sitt interpellationssvar, gjordes ju under en tid då inte en enda lärare från den nya lärarutbildningen fanns ute i skolorna. Lärarutbildningen kan knappast anklagas för de bristerna. Det används ändå som hävstång för att återinföra en gammal lärarutbildning som den som ni inte alls var nöjda med på den tiden. Det är viktigt att komma ihåg.

Både i den här och i den förra debatten för man fram den fortbildningssatsning som regeringen aviserar. Jag tycker att det är bra med fortbildningssatsningar, men jag är bekymrad över det sätt som regeringen tänker gå till väga på. Att smeta ut den över hela skolan tror jag inte är rätt verktyg. Vi gör rejäla satsningar på fortbildning för de lärare som undervisar i de tidiga åldrarna i grundskolan. Vi koncentrerar vår fortbildningssatsning till de svensklärare och matematiklärare som undervisar i grundskolan eftersom vi tror att om man har med sig dessa grundläggande basfärdigheter blir det också lättare att lyckas i kemi och fysik med mera.

Man kan naturligtvis diskutera hur en fortbildningssatsning ska gå till. Jag tror att det blir mer kraftfullt och att man får ut mer resultat om man koncentrerar den statliga fortbildningssatsningen. Fortbildning är ju i grund och botten en kommunal angelägenhet. Ibland kan det finnas anledning att göra specialinsatser. En sådan här insats tror jag är riktig om den koncentrerar sig på de första åren, om den koncentrerar sig på svenska, läsförmåga och läsförståelse och om den koncentreras på matematiklärarna. Här ser vi att det finns speciella problem. Det är skillnaden mellan oss.

Vi kommer att rösta på vårt förslag eftersom vi tror att det är viktigt att satsa på de första åren. Om man kan åtgärda ett problem redan i början kan man slippa större bekymmer under senare år. Regeringen kommer i någon sorts populistisk anda att försöka smeta ut det över hela skolsystemet.

En miljard kan låta mycket – och det är mycket pengar – men det är inte så imponerande om man tänker sig att det ska fördelas över flera hundra tusen människor. Då blir det inte lika kraftfullt som om man koncentrerar sig på de första åren och på svenska och matematik.

Jag tycker att det är märkligt att Jan Björklund använder den socialdemokratiska partikongressen och vad socialdemokrater säger som ett argument för sin egen politik. Den socialdemokratiska partikongressen och Socialdemokraterna har aldrig varit emot att vi ska ha mål i de tidiga åldrarna. Man kan diskutera om det ska vara i tvåan eller trean.

Den socialdemokratiska regeringen tog till och med initiativ till att ta fram sådana mål. Om jag har förstått det hela rätt ligger de nu på skolministerns bord. Det ska bli intressant att se hur han hanterar dem och om de bara ska användas till att sortera och kategorisera elever eller om de verkligen kommer att fungera som det stöd som de var tänkta att bli.

Anf. 66 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag håller med om att det var den förra regeringen som tog initiativ till att börja ta fram målen, men din kongress röstade ju ned det. Vad spelar det för roll om regeringen får stryk av sitt parti? Då är man ju maktlös. Du fick ju inte igenom det i ditt parti. Dina partikamrater i riksdagen röstade ned förslaget på kongressen. Att du började arbetet med målen tycker jag var bra. Jag tyckte att det var bra när du gjorde det, men du fick ju stryk av ditt parti. Ni hade inte kunnat genomföra de här målen och proven. Om det inte är nog med ditt eget parti har du två ytterligare partier att ta hänsyn till som är helt emot prov och betyg i skolan.

Vi genomför nu målen i årskurs 3. Vi genomför nationella prov i årskurs 3. Det är precis det som du argumenterade för. Du har ännu inte svarat på hur du tänker rösta.

Ibrahim Baylan säger att man koncentrerar fortbildningssatsningen. Det var ett märkligt ord för att dra ned häftigt på anslaget till fortbildningssatsning. Man kan ju säga att ni koncentrerar det till en mycket mindre summa. Det kanske var det du menade. Det är det ni gör. Ni drar ned häftigt på fortbildningssatsningen för Sveriges lärarkår. Om ni tror att det är lyftet för lärarkåren och kompetensen i skolan är det märkligt. Era satsningar räcker inte ett dugg längre för låg- och mellanstadielärarna än vad våra gör. Våra satsningar är mycket större. De kommer att genomföras nu. Det kommer att leda till 1 miljard om året i tio år. Det är 10 miljarder kronor. Det innebär att 10 000 lärare varje år kommer att få kvalificerad fortbildning för att bli bättre på sina huvuduppgifter.

Det är ett kompetenslyft som saknar motstycke i någon sektor i svensk modern politisk historia som vi nu gör på lärarkåren. Ni röstar emot Lärarlyftet. Erkänn det. Tala inte om koncentration. Ni avskaffar Lärarlyftet. Det är det ni gör i ert förslag.

Jag påstår inte att 2001 års lärarutbildningsreform har orsakat de läsproblem som finns nu. Det är 1985 års lärarutbildningsreform som avskaffade lågstadielärarna. Det var då man sade att man inte längre skulle ha lärare som är experter på att lära ut läsning, skrivning och räkning. Man skulle ha 1–7-lärare. Lärarna skulle behärska många fler årskurser. Det betyder att de blev grundare i det som var deras specialuppgifter.

2001 års reform kommer att förvärra problemen ytterligare, om den inte avbryts. Den har inte hunnit ställa till så mycket skada ännu. Precis som har sagts har inte så många årskullar lärarkandidater hunnit gå ut ur det nya systemet. Det är ännu rörigare och virrigare. Man kan bli 1–7-lärare i skolan utan att ens ha nosat på läs- och skrivinläring. Det är det som är så absurt i den reformen. Det finns inga som helst krav på vad lärarkandidaterna ska kunna för att bli lärare.

Man kan säkert kritisera och ha en massa åsikter om det vi gör, men vi vidtar en rad åtgärder för att lyfta kvaliteten i den svenska skolan. Det är tydliga mål i trean, nationella prov som kollar om målen nås. Nya speciallärare utbildas för att hjälpa till med eleverna. Vi gör en lärarfortbildningssatsning. Vi lyfter upp behörighetskraven i skollagen så att vi inte ska ha så många obehöriga lärare.

Ert alternativ är, såvitt jag förstår, just nu att rösta nej till alla de åtgärderna utom fortbildningssatsningen. Den koncentrerar ni som ni säger, vilket innebär att ni slaktar den. Det är ert alternativ, Ibrahim Baylan. Det är tur för skolan att ni förlorade valet.

Anf. 67 IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Man blir häpen. När man lyssnar på den här debatten skulle man kunna tro att det är vi som är i regeringen och att det är Björklund som företräder oppositionen.

Det spelar tydligen väldigt stor roll vad vi skriver. Ingen socialdemokratisk kongress har röstat nej till mål i de tidiga åldrarna. Rätt ska vara rätt.

Jag blir väldigt orolig när skolministern står i riksdagens talarstol och sprider direkta felaktigheter. Skolministern är visserligen inte ansvarig för lärarutbildningen – det är ju Lars Leijonborg – men du har väl ändå intresse av att veta vilka krav som ställs på de lärare som lämnar den. Det är ett obligatorium för dem som utbildar sig till 1–7-lärare att ha läs- och skrivinläring i sin examen, annars blir de inte lärare. Du kan inte stå i talarstolen och sprida felaktigheter. Jag blir orolig för hur mycket i den politik som du företräder som bygger på felaktigheter när du står här och ogenerat sprider dem.

Jan Björklund kanske skulle visa något mer ödmjukhet och inte stå här och skryta och slå sig för bröstet och tro att det kommer att lösa alla problem när ni nu gör en satsning på lärarfortbildning. Det är bra med lärarfortbildning. Jag hade gärna velat koncentrera den till de basfärdigheter som jag har pratat om. Det är ändå bra, tycker jag.

Men det stämmer inte att det är lösningen på alla problem. Det kan vara en viktig ingrediens, men det absolut viktigaste för de elever vi pratar om och för skolan i sin helhet är naturligtvis att det finns lärare som både kan upptäcka och se till att åtgärda bristerna. Det räcker inte att ha prov om det inte finns någon som kan stötta. Det räcker inte med mål om det inte finns någon som kan fånga upp de elever som inte når dessa mål och hjälpa dem att nå målen. Det är det som gör mig oerhört orolig.

Ditt första år som skolminister kommer att vara det första året på länge då antalet lärare i grundskolan minskar. Det borde du oroa dig för lika mycket som jag gör, Jan Björklund.

Anf. 68 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Speciallärarna, som är den lärargrupp som utbildar de elever som har det allra svårast i skolan, har minskat i antal med ungefär två tredjedelar sedan 1990. Det beror på det beslut som Socialdemokraterna tog på 80-talet om att man inte längre skulle utbilda speciallärare i Sverige. Jag menar att det var ett förödande beslut. Tanken med detta beslut var att barn inte ska känna sig utpekade genom att få särskilda speciallärare. Det sades att det stigmatiserar barn om man har speciallärare. Så speciallärarna försvann, men barnen med problem finns kvar. Och de får mindre hjälp. Och där har vi en av orsakerna till dagens skolproblem. Barn med svårigheter får mindre hjälp i dag än vad de fick förut på grund av att ni hade en ideologisk syn som handlade om att de inte ska känna sig utpekade genom att få speciallärare.

Nu återinför vi speciallärarutbildningen. Och jag har inte fått svar på om ni är för det eller om ni är mot det också eftersom ni är mot allting annat som vi gör. Men det skulle vara intressant att någon gång i någon debatt få höra Ibrahim Baylan säga vad ni är för. Ni är mot allt vi gör, det har jag förstått. Men vad är ni för? Och det som du har varit för blev du nedröstad för internt. Vad är ert alternativ? Det alternativ som ni har haft

hittills har nämligen resulterat i försämrade resultat, ökad segregation, ökad oordning i svensk skola och att färre vill bli lärare i Sverige. Det är vad det har resulterat i hittills. Vi väntar med spänning på den arbetsgrupp som är tillsatt inom det socialdemokratiska partiet för att få höra vad som är framtidens skolpolitik och inte gårdagens skolpolitik.

Prot. 2006/07:110
22 maj

Svar på
interpellationer

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2006/07:525 om rätt till barnomsorg på obekväma arbetstid

Anf. 69 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att tydliggöra kommunernas skyldighet att arrangera barnomsorg på obekväma tider, det vill säga kvällar, nätter och helger.

Det är viktigt att föräldrar kan känna sig trygga när det gäller sina barns omsorg, även om de arbetar andra tider än dagtid från måndag till fredag. Det är angeläget att föräldrar som har behov av barnomsorg utanför reguljär arbetstid, och som inte kan lösa behovet av omsorg på annat sätt, får sitt behov prövat av kommunen.

Enligt skollagen ska förskoleverksamhet tillhandahållas i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier, eller barnets eget behov. Av lagens förarbeten framgår att det är önskvärt att verksamheten om möjligt även erbjuds till barn vars föräldrar har obekväma arbetstider eller till och med nattarbetar men att något generellt krav på detta inte har ställts upp.

En kartläggning från Skolverket visar att det stora flertalet kommuner våren 2003 anordnade barnomsorg på tider som familjen har behov av. Ett antal kommuner, ett mindre antal har jag förstått, har dock beslutat att inte tillhandahålla omsorg på kvällar, helger eller nätter.

Regeringen avser att behandla frågan om barns omsorg på kvällar, nätter och helger i ett kommande förslag till ny skollag. Min utgångspunkt i detta arbete är att det inte är önskvärt att införa någon generell rätt till kommunal barnomsorg på obekväma arbetstid. En sådan förändring skulle inskränka den kommunala självstyrelsen.

Anf. 70 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Tack för svaret. Det är i stort sett identiskt med det svar som Lena Hallengren tidigare har fått på en fråga.

Vad förpliktar detta till? Det förpliktar till en översyn, men det är också en markering om att man inte vill vidta några åtgärder som inskränker den kommunala självstyrelsen.

Det är rätt som ministern säger att det är ett mindre antal kommuner som inte ställer upp med den här typen av omsorg. Men samtidigt ökar skiftarbete, nattarbete, helgarbete och arbete på obekväma tider i vårt samhälle.

Det förs debatter om att kommunerna måste kunna garantera barnomsorgsplatser inom fyra månader. Vi har en barnomsorgslag som säger det.

Jag hörde en representant från statsrådets parti som krävde sanktioner mot kommuner som inte lever upp till detta.

Då har jag en fråga. Om man har en barnomsorgslag och diskuterar att skärpa sanktionerna mot dem som inte lever upp till denna lag, kan man då inte också diskutera att skärpa lagstiftningen när det gäller dem som inte lever upp till kraven på nattomsorg? Detta handlar om föräldrar och barn vilkas behov av sådan barnomsorg existerar. Det handlar alltså om omsorg på kvällar, helger och nätter. Dessa människor är annars hänvisade till olika typer av tillfälliga lösningar och arrangemang som också kan vara osäkra.

Det finns människor som har drivit dessa ärenden till domstol. Det finns också två domslut, som jag vet att ministern väl känner till, om att kommunerna inte behöver tillhandahålla sådan barnomsorg, detta trots att det i skollagen sägs att förskoleverksamhet ska tillhandahållas i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller barnets eget behov. Lagstiftningen är i dag alltså utformad på ett sådant sätt att den ger intryck av att man ska leva upp till något, men i praktiken håller inte detta fullt ut.

För mig är barnens och föräldrarnas perspektiv viktigast i detta sammanhang. Det är på deras sida som man måste stå för att kunna lösa detta problem. Står man på deras sida blir kommunallagens eventuella intentioner kanske inte det mest avgörande för hur man ska positionera sig. Jag tycker att man på allvar ska se över denna lagstiftning och inte bara inskränka sig till att bara allmänt se över detta i förhållande till en ny skollag och sedan göra en markering om att man inte är beredd är göra något som inskränker den kommunala självstyrelsen. Samtidigt för man debatter om hårda sanktioner mot de kommuner som inte lever upp till barnomsorgslagen. Jag tycker inte att det känns riktigt konsekvent i sammanhanget.

Har ministern några andra särskilda metoder i bakfickan, mer än diskussionen om den kommunala självstyrelsen och att vi inte får röra den? I så fall skulle väl ministern kunna lätta lite grann på förlåten i denna debatt och berätta vad det möjligen skulle kunna handla om för metoder för att lösa det som fortfarande finns kvar att lösa och som skulle kunna göra att de föräldrar som går vidare och försöker få rätt i domstol genom att pröva den lagstiftning som inte håller fullt ut även blir berättigade till en trygg nattomsorg för sina barn om de jobbar skift, kväll eller helg.

För mig är detta en valfrihets- och en trygghetsfråga. Man ska kunna ha en barnomsorg som svarar upp mot de behov som finns och på det sättet också i praktiken leva upp till lagens anda. Jag skulle vilja höra ministern kommentera dessa frågor.

Anf. 71 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret. Det är viktiga frågor som diskuteras. Det som Peter Hultqvist har nämnt här är viktiga saker, nämligen hur föräldrar ska klara barnomsorgen när de jobbar nätter, kvällar och helger.

Jag har en konkret fråga till skolministern som gäller kulturarbetarna. De har ett speciellt sätt att arbeta. De flesta av dem, 80–90 procent, arbetar tyvärr på kvällar, nätter och helger. Kulturarbetare som har barn – det kan vara en ensam mor eller ett par – behöver sådan hjälp. Det är enormt

viktigt för dem. Skolministern kanske säger att denna fråga även kan ställas till kulturministern, men jag ställer min fråga till skolministern. Har skolministern tänkt på hur denna grupp ska kunna klara sig i samhället? Vilka åtgärder kan skolministern vidta så att de också får den hjälp som de behöver för att kunna utöva sitt yrke och för att kunna klara sitt arbete?

Anf. 72 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag har egentligen inte några andra svar eller andra argument än vad den förra regeringen hade. Men vi har exakt samma linje, det kan jag säga. Både jag och de socialdemokratiska företrädarna har haft linjen att vi gärna ser att kommuner erbjuder nattomsorg men att vi inte tänker tvinga kommunerna till det.

Det känns något uppochned att just jag som har varit emot kommunaliseringen av skolsektorn ska stå här och försvara den kommunala självstyrelsen gentemot Peter Hultqvist som har varit kommunstyrelseordförande i 25 år och i Kommunförbundet alltid har försvarat den kommunala självstyrelsen. Men det får jag väl göra.

Till slut får vi i Sverige på något sätt bestämma oss. Ska vi ha kommuner, och ska de få säga till om någonting? Så fort de fattar ett beslut som ogillas i denna riksdag ska det lagstiftas om att de inte får göra det. Är det så vi ska ha det? Vad ska vi då ha kommunerna till?

Klarar kommunerna inte av att avgöra denna fråga? Ja, de kanske inte gör det. Då får vi väl förstatliga också detta. Men någonstans måste gränsen gå för hur mycket Peter Hultqvist tycker att vi ska gå in och styra när det gäller det kommunala självstyret.

Jag kan berätta om hur vi när jag själv var skolborgarråd hanterade detta i Stockholm. I princip hela Stockholmsregionen släppte genom egna kommunala beslut fram barnomsorg nattetid, så kulturarbetarna i den här regionen får den möjligheten när det finns väldigt starka behov.

Skälet till att inte ha generell rätt är naturligtvis att det är enormt kostnadskrävande. Det är väldigt starkt kostnadskrävande. Det är därför som den föregående regeringen liksom den nuvarande regeringen inte varit beredda att i skollagen införa en generell rätt till nattomsorg. Varje kommun får själv avgöra när det gäller de individuella behov och önskemål som finns och väga det hela mot vad man är beredd att lägga pengar på.

Vad händer med de enskilda? Ja, var och en inser att det ibland kan bli problem. Jag har uppfattningen att man om man har jobb till exempel inom vårdsektorn och jobbar kvällstid för det mesta bör och kan se till att flytta arbetstiden till dagtid när barnen är små så att man kan ta hand om sina barn på kvällen.

Jobbar man inom en annan sektor, till exempel inom kultursektorn, kan det vara svårare. Men nästan alltid finns det två föräldrar. Även om man är frånskild finns det ju en pappa någonstans. Man får naturligtvis dela på vårdnaden och hjälpa varandra. Där finns också mormor och morfar, farmor och farfar liksom nätverk och andra som får hjälpa till. När inget av detta fungerar är det, tycker jag, rimligt att en kommun kan träda in. Det är vad merparten av Sveriges kommuner gör.

Sedan är nästa fråga: Ska vi lagstifta om att alla kommuner ska göra det? I alla fall har vi i Sverige – det gäller både den föregående regering-

en och den här regeringen – hittills kommit fram till att vi inte ska inskränka kommunernas självstyrelse i denna fråga delvis därför att det är väldigt kostnadskrävande.

Förskola på dagtid är också kostnadskrävande, men det är en nästan blygsam kostnad jämfört med vad nattomsorg kostar. Dessutom ska barnen vara i förskolan på dagen för att de pedagogiska målen ska nås. Det blir alltså en kostnad som är långt mer än den dubbla. Det är det som är skälet till att vi anser att kommunerna måste få göra denna avvägning och prioritering.

Jag medger att frågan är svår. Det finns en målkonflikt. Men till sist har den här regeringen stannat vid exakt samma slutsatser som den föregående regeringen.

Anf. 73 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag tror inte att Jan Björklund är särskilt underkunnig om hur jag har sett på min politiska gärning genom åren. Jag hör nog till dem som inte särskilt mycket har hävdats att det är viktigt att staten har rätt, att kommunen har rätt, att det är självstyre etcetera. Det viktiga är att vi löser samhällsproblemen.

Man får inte bli dogmatiker när det gäller sådana här saker, utan man måste se till hur vi hittar lösningar som fungerar och utgå från *människan*.

I vår kommun – om det nu är intressant i sammanhanget – löste vi detta så att vi startade nattöppet dagis. Vi har alltså den typen av omsorg. Det är en väldigt liten andel av alla barnen som är i behov av nattis. En stor del av landets kommuner har löst detta och kunnat visa att man kan gå föräldrar och barn till mötes. Denna omsorgsform är resurskrävande, men det kan inte vara på annat sätt. Det är mycket som är resurskrävande inom den offentliga sektorn. Men vad gör man?

Det hela är ett utslag för om det är viktigt att prioritera detta och klara ut de skiftarbetandes, kvällsarbetandes och helgarbetandes behov. Lagstiftningen är liksom halv. Man ger människorna ett intryck av att samhället på något sätt ska lösa det här. Dock visar det sig att lagstiftningen inte står för någonting när det så att säga kommer till den yttersta praktiken och man i vissa kommuner vägrar att inse eller lösa det här. Det är till och med så att personer går till domstol. Då står vi vid ett vägskäl.

Om nu merparten av landets kommuner löst frågan och en liten del återstår, måste vi då inte titta på hur vi ska gå till väga? Jag har frågat dig om det finns några andra metoder, metoder som du har i bakfickan? Du skriver ju i ditt svar om skollagen. Ni ska se över den och försöka få en lösning inom den ramen.

Jag har pekat på detta med en mer generell syn, på att man försöker lösa detta genom en mer generell lagstiftning. Men har du någonting annat, plocka då upp det på bordet. Om det skulle kunna vara verkningfullt går det kanske att tillgodose väldigt många intressen i sammanhanget.

Jag tycker inte att det är ett acceptabelt svar att tala om morfar och mormor, tjocka slakten och alla möjliga vänner och bekanta. Det är just den typ av tillfälliga lösningar som i det långa loppet kan tära en hel del på relationer. Inte heller är det säkert att det är så tryggt. Sedan kan det

också vara så att inte alla har den här möjligheten. Man har kanske inte morfar och mormor i sin absoluta närhet så att det går att lösa detta.

På något sätt tycker jag att samhället här måste ta ut steglängden och visa att det fungerar, att det går. Vi måste visa på mer fantasirikedom.

När det gäller detta med den förra regeringen och den nuvarande regeringen tycker jag att vi ska fundera på det problem som faktiskt existerar. Människor är i nämnda sats. Oavsett vilken regering vi har skulle vi när vi står här i dag – eller om en månad eller vad det kan vara – kanske kunna fundera på hur vi löser detta för de människor som har problem?

Det löser inte särskilt mycket att hänvisa till en tid som har gått. Nya tider kräver kanske på det här området en ny typ av lösning. Det är omöjligt att komma fram med en lagstiftning som innehåller tydliga luckor och som inte fullt ut är verkningsfull.

Ministern har fortfarande tid att utveckla sin syn på detta och plocka fram eventuella andra förslag och idéer om metoder än vad som hittills har redovisats och på hur man skulle kunna gå till väga utan att rubba det kommunala självstyret just för att lösa problemet. Jag tänker då på hänvisningen om att i sammanhanget se över skollagen.

Anf. 74 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Naturligtvis tackar jag statsrådet för svaret, men jag är inte så nöjd med det. Precis som Peter Hultqvist sade finns inte alltid farfar och farmor till hjälp oavsett om man är gift eller inte eller om man är ensamstående eller inte. Hur ska man klara detta? De flesta har ingen annan hjälp utan måste klara sig själva.

Gruppen kulturarbetare jobbar alltid nätter, helger och kvällar. De behöver väldigt mycket hjälp med omsorgen. Det är det som vi måste se till.

Skolministern nämnde att man inte ska träda in när det gäller kommunallagen. Nej, naturligtvis inte, och det vill vi heller inte. Jag vill bara fråga om det finns några tankar hos skolministern på något som underlättar för kulturarbetarna så att de kan utöva och klara sitt arbete.

Anf. 75 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det kan väl ändå inte vara så att Peter Hultqvist menar allvar med att det även om det finns en mormor inte är tryggt och att vi därför ska ha kommunalt nattis. Det kan väl inte vara så Peter Hultqvist menar?

Jag kan förstå om han säger att det för dem som inte kan lösa omsorgen på annat sätt – som inte kan lösa den med mormor och farmor, morfar och farfar, äkta make och allt vad det nu är – skulle kunna införas en bestämmelse i lagen. Men att också de som har ett nätverk av personer som skulle kunna sköta omsorgen ska ha rätt till kommunalt nattis kan väl inte vara riktigt. Menar Hultqvist att det skulle vara otryggt med far- och morföräldrar? Jag tror att väldigt få svenskar känner igen sig i det.

Jag är medveten om att några har drivit frågan till domstol. I ett fall är det personer som har krävt inte nattis, som Peter Hultqvist är ute efter, utan att kommunen anställer en person som kommer hem och som sover med barnet hemma i bostaden. Det får vara någon måtta på vad man kan kräva av det svenska samhället, tycker jag. Någon måtta får det vara!

Jag är inte dogmatisk i denna fråga, kring om vi kan hitta vägar här. Den som lusläser interpellationssvaret ser att det inte står om ett nej till förändringar i skollagen. Det står att vi inte kan ha en generell rätt till nattis. Om man läser noga ser man att det står så. Det är en öppning i skollagsarbetet för att fundera på om det finns någon lösning på detta.

Men en generell rätt som säger att även den som kan ordna det på något annat sätt ska ha rätt till nattis, som Peter Hultqvist argumenterar för – ja, då talar vi om flera miljarder i kostnadsexplosion. Det vore intressant om Hultqvist i något budgetalternativ, antingen i sitt eget eller i sitt partis, kunde redovisa hur det skulle betalas. Det står inte på kartan. Att försöka hitta någon öppning i skollagsarbetet framöver – jag har inte klart för mig i dag hur det skulle se ut – är jag inte helt avvisande till om det går. Men det måste vara en mycket sträng behovsprövning i så fall. När den enskilde individen inte kan lösa omsorgen på något annat sätt skulle det kunna bli aktuellt. Men jag är inte säker på att det går. Det är det som avses i det sista stycket om skollagsarbetet. Vi får titta på om det går.

I den förra regeringens skollagsremiss fanns det inte med. Men det behöver inte betyda att vi inte skulle kunna ha ett bättre förslag nu. Men det är svårt att hitta ett förslag.

Jag är medveten om att det finns ett antal kommuner som har sagt att de inte erbjuder nattomsorg. Enligt Skolverkets sammanställning är det i allt väsentligt mycket små glesbygdskommuner där efterfrågan ändå var rätt obetydlig. I storstadsregionerna erbjuds det i stort sett alla kommuner, och det är där de stora kulturinstitutionerna finns som sysselsätter mycket folk kvällar och nätter, stora teatrar, operor och allt vad det är. Där finns det redan, så det är ett fiktivt problem som Nikos Papadopoulos tar upp. Men jag utesluter inte att det kan finnas någon någonstans.

Den förra regeringen och den nuvarande har slagit vakt om det kommunala självstyret på denna punkt. Om det finns ett starkt tryck på att staten ska gå in och reglera får väl det ses över i skollagsarbetet, men innan det finns en fungerande lösning är jag inte beredd att lova det.

Anf. 76 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag tycker inte att det är ett tryggt sätt att resonera att bara slentrianmässigt hänvisa till släktförhållandet. Det ska lösas på det sättet. Det var huvudpunkten i det du sade. Alla har inte den möjligheten. Alla kan inte klara det på det sättet. Säkert fungerar det i de flesta fall med mormödrar och farmödrar och andra på ett utmärkt sätt i en sådan här situation, men alla har inte möjlighet att ordna det på det sättet. Jag tycker inte heller att samhället generellt ska hänvisa till att lösa problemet på det viset, särskilt inte som vi har en lagstiftning som säger att omfattningen på förskoleverksamheten ska vara med hänsyn till föräldrars kvällsarbete eller studier.

Jag delar inte din bedömning att det är miljarders miljarder som det här kommer att kosta. Det är inte den omfattningen på den här verksamheten i de kommuner som har nattomsorg och som erbjuder den möjligheten. Jag talar inte heller om att man ska ha personal som sover hemma hos barnen. Det är fråga om att skapa kommunala möjligheter inom exempelvis barnomsorgen till det här.

Jag tycker att man kanske ska göra en grundligare analys av vad det här egentligen skulle kosta och titta på vad en sådan reform skulle innebära, försöka visa lite grundlig vilja att lösa det här problemet. Jag är inte låst i metoden, men jag nöjer mig inte med den typen av formuleringar att det här ska ses över i samband med en ny skollag och att man inte kan göra något som inskränker det kommunala självstyret. Det löser inte problemet. Steglängden måste tas ut lite mer.

Jag hoppas att ministern möjligen tar med sig något intryck eller ett argument eller en verklighetsbeskrivning från den här debatten i sitt fortsatta arbete och återkommer med initiativ i frågan. Det här är en svag punkt i det upplägg vi har i dag för förskolan.

Anf. 77 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Vi måste ändå vara överens om att sätter man barn till världen kan man inte kräva att få leva sitt liv precis som förut och att samhället ska hantera alla problem. Man kan inte kräva det. Man måste ta ansvar som förälder själv. Dit hör att försöka ändra arbetstider, att fixa och dona. Jag ser att Ibrahim Baylan skrattar åt mitt inlägg, men jag kan säga att den förra regeringen hade precis samma inställning. Nu är det lättare att ha en annan attityd, men det var precis samma inställning i den förra regeringen. Det går inte att bara kräva att samhället ska lösa alla problem.

Vi har barn på förskolan på dagtid och fram till fem–sextiden, och man ska kunna ha dem kvar hela kvällen också inom olika typer av omsorg. Det överklagandefall som Peter Hultqvist hänvisar till handlar om att man krävde att det skulle komma hem en barnskötare och sova hemma hos barnen. Är det den ambitionsnivå vi tänker oss då talar vi om flera miljarder. Med den ambitionsnivå som överklagandet handlar om talar vi om flera miljarder kronor.

Jag sade i mitt inlägg, och det står också i sista stycket i svaret, att i skollagsarbetet ser vi om det går att hitta lösningar på detta som inte innebär en generell rätt till barnomsorg men där vi ser om det, där det verkligen finns mycket starka skäl, går att tillgodose behovet. Innan vi har en sådan lösning vill jag inte lova det, men vi ska titta på det i skollagsarbetet. Sedan får vi se vad det landar i så småningom.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2006/07:527 om satsning på barn i de tidiga åldrarna

Anf. 78 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Thomas Strand har frågat mig om jag kommer att verka för en satsning på barn i de tidiga åldrarna och när det i så fall kommer att ske. Vidare undrar Thomas Strand vad jag är beredd att göra för att de som studerar till lärare verksamma i förskola, fritidshem och förskoleklass ska ges samma möjlighet att studera på avancerad nivå som lärare med inriktning mot grundskolans tidigare år.

Den pedagogiska inslaget i förskolan har fått en ökad betydelse under det senaste årtiondet. Denna utveckling ska fortsätta. Regeringen har aviserat att förskolans pedagogiska uppdrag ska stärkas, ett arbete som nu pågår i Regeringskansliet.

Förskollärares kompetens har stor betydelse för förskolans kvalitet och flera åtgärder bereds för närvarande inom Regeringskansliet, bland annat direktiven till en utredning om en reformerad och kvalitetssäkrad lärarutbildning.

Riksdagen tog i februari 2006 ställning till den tidigare regeringens förslag och bedömningar i propositionen *Ny värld – ny högskola*. Förändringarna innebär bland annat en indelning av all högre utbildning i tre nivåer och att alla examina placeras på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. I beslutet ingår också reviderade examensbeskrivningar. Den nya examensstrukturen innebär en ambitionshöjning och en ökad tydlighet för högre utbildning. För tillträde till avancerad nivå krävs i många fall en examen på grundnivå. För tillträde till utbildning på forskarnivå krävs en examen på avancerad nivå eller minst fyra års studier, varav ett år på avancerad nivå. Som en konsekvens av detta följer att lärarexamen inte längre automatiskt ger behörighet till forskarutbildning. Regeringen ser det som viktigt att lärosätena tillhandahåller utbildningsalternativ som gör att studenter från kortare program enkelt kan komplettera sina studier för att få grundläggande och särskild behörighet för studier på forskarnivå.

De studenter som avser att utbilda sig för verksamhet i förskola, förskoleklass och fritidshem kan ta ut en examen på avancerad nivå genom att bygga på sina studier med kurser på avancerad nivå. Detta leder i så fall inte till en lärarexamen utan till exempel till en magisterexamen, som också ger grundläggande behörighet till forskarutbildning.

Anf. 79 THOMAS STRAND (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret, men jag kan avslöja att jag inte är helt nöjd.

På knappt sju rader får jag ett ganska allmänt hållet svar om satsningar på barn i de tidiga åldrarna. Jag hade förväntat mig lite mer om när och på vilket sätt regeringens satsning på de tidiga åldrarna kommer.

Jag noterar dock att statsrådet i sitt svar gav den tidigare socialdemokratiska regeringen gott betyg för en ökad satsning på det pedagogiska inslaget i förskolan och sade att den utvecklingen ska fortsätta. Jag hör också statsrådet säga att förskolans pedagogiska uppdrag ska stärkas. Men vad innebär det mer konkret? Medför det satsningar som leder till minskade barngrupper? Kommer det att anställas fler lärare i förskolor och fritidshem?

Nästan hälften av svaret handlar om lärarutbildningens inplacering i Bolognaprogrammet. Efter detta svar kvarstår frågetecknet. Jag vill gärna veta varför de studenter som studerar till lärare verksamma i förskola, fritidshem och förskoleklass inte ska ges samma möjlighet att ta ut en lärarexamen på avancerad nivå som nu ges till studenter med inriktning mot grundskolans tidigare år. Det skulle vara ett sätt att satsa på de tidiga åldrarna.

En ökad satsning på barn i de tidiga åldrarna är något som Allians för Sverige har poängterat, och särskilt har det parti som statsrådet tillhör fört fram de tankarna i valrörelsen.

Då tycker jag att det är ganska anmärkningsvärt att det i den rapport som ni tog fram, *Mer kunskap – en modern utbildningspolitik*, inte finns ett enda kapitel om förskola, fritidshem och förskoleklass. Hur är denna avsaknad möjlig i ljuset av ett livslångt lärande och valrörelseutspel om tidiga insatser?

Jag har också läst rapporten *Agenda för de första 100 dagarna*, som jag förmodar att statsrådet har skrivit. Där kan man läsa att det ska komma ett särskilt statsbidrag för att förstärka läs- och skrivundervisningen under första skolåret. Det skulle antas vid regeringssammanträde den 16 oktober 2006. Fullt ut skulle det motsvara 500 miljoner kronor per år. Nu har det gått mer än 100 dagar, faktiskt 200 dagar. Om jag inte har missat något vill jag fråga: När kommer beslutet om detta?

I samma dokument finns ett löfte om en proposition till riksdagen om att förtydliga förskollärares ansvar för förskolans pedagogiska arbete. Den skulle läggas fram den 7 december 2006. Nu har det gått 250 dagar. Jag undrar: När kommer den propositionen?

Mot bakgrund av detta är det anmärkningsvärt att det i regeringens vårproposition inte finns några satsningar på barn i de tidiga åldrarna. Det finns inga pengar till kvalitets-satsning i förskolan, inga insatser för att höja kvaliteten i fritids och inget kompetenslyft för lärare i förskolan och på fritids. Dessa lärarkategorier får inte ta del av regeringens lärarfortbildning.

Noterbart är också att den satsning som regeringen gör på lärarfortbildningen prioriterar lärarna i årskurs 7 och uppåt, som får läsa minst en termin, medan andra lärare får läsa en halv termin. Hur rimmar detta med utlovade satsningar på de tidiga åldrarna?

Därför upprepar jag på nytt frågan: När kommer regeringens satsningar på barn i de tidiga åldrarna?

Anf. 80 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det är riktigt att vi i Folkpartiet presenterade ett hundra-dagarsprogram. Jag tror att det är ungefär 30 punkter i programmet. 28 av dem levererades, inte alla exakt på datumet men inom hundra dagar. Jag tror att Thomas Strand eller hans kolleger har identifierat de två punkter som ännu inte är levererade. Jag medger att de inte har levererats än, men de kommer att levereras under mandatperioden. Vi är ju fyra partier i regeringen. Även den förra regeringen fick ta hänsyn till andra partier, och så är det också för Folkpartiet i den här regeringen. Alla ställer inte upp på just Folkpartiets prioriteringar. Hundradagarsprogrammet var ett folkpartiprogram och inget annat.

Det som är utlovat kommer att ske under perioden. Jag tror att jag har kommenterat detta för Thomas Strand redan i en tidigare interpellationsdebatt.

Precis som det står i svaret bereds just nu ett stort arbete om förskolan i Regeringskansliet. Det kommer under mandatperioden, och då inte mot slutet utan under mitten av perioden, ett omfattande förslag som gäller förskolan. Innehållet och exakt tidpunkt varken kan eller vill jag i dag

närmare fördjupa mig i. Men inriktningen är att förstärka förskolans pedagogiska uppdrag.

Varför ska inte alla utbildningar i den pedagogiska sfären i högskoleväsendet vara minst fyra år? Om alla ska ta examen på avancerad nivå betyder det ju att utbildningarna till förskollärare, fritidspedagog och tidigarelärare måste förlängas. Detta säger inte Thomas Strand, men det är i realiteten vad det betyder. De måste förlängas. Man kan väl konstatera att något behov av förlängning av utbildningen till förskollärare och fritidspedagog är väldigt svårt att se.

Vi har i Sverige världens längsta förskolläraryt utbildning, faktiskt. Dessutom finns det en mycket kraftig kritik från universitetskanslern och Högskoleverket mot att tempot i lärarutbildningarna generellt sett är alldeles för lågt. Därför är det faktiskt svårt att se att behovet av att förlänga förskolläraryt utbildningen just nu skulle vara speciellt stort. Det är därför vi inte gör det. Det finns inget behov av förlängning. Tvärtom går det att pressa in rätt mycket mer i utbildningen utan att förlänga den. Det är generellt sett för lågt tempo i princip i alla lärarutbildningar, om man ska tro Högskoleverket, och det ska vi väl.

Det står inte på den här regeringens agenda att förlänga utbildningen till förskollärare och fritidspedagog just nu. Det är inte prioriterat. Ska man göra det innebär det ett stort ekonomiskt åtagande. Då måste man fundera på om det finns motiv för det. Det finns inget sådant. Inte heller den gamla regeringen var inne på spåret att förlänga dessa utbildningar. Jag tror att det råder rätt stor enighet i riksdagen om att något sådant behov inte finns. Däremot måste kvaliteten i lärarutbildningen höjas, också i förskolläraryt utbildningen.

Det stora problemet när det gäller förskolläraryt utbildningen just nu är att alldeles för få vill bli förskollärare. Det är det stora problemet. Det spelar mindre roll hur vi lägger upp utbildningen om det inte är någon som söker den. Det är naturligtvis ett antal som söker, men det är för få.

Jag tror att 2001 års reform, där man bakade ihop förskolläraryt utbildningen med grundskolläraryt utbildningen var olycklig. När lärarkandidaterna börjar lärarhögskolan ska de så småningom välja spår. Då har förskolläraryt utbildningen av olika skäl lägre status än grundskolläraryt utbildningen. Det har alltid haft lite högre status att utbilda äldre barn än yngre. Även här faller det ut så. Därför väljer de flesta grundskolläraryt spåret, och det blir alldeles för få som vill bli förskollärare. Det är nyckelfrågan – att få fler att söka förskolläraryt utbildningen, inte att förlänga den.

Jag menar att det var ett misstag när man suddade ut förskolläraryt utbildningens egen identitet genom reformen och skapade en enda utbildning i en gröt av olika utbildningsinriktningar. Jag tycker att förskolläraryt utbildningen behöver återfå en egen identitet. Då vet man vad man söker till, och man får en utbildning som är inriktad på det yrket.

Under mandatperioden kommer en förskoleproposition med den huvudinriktning som har beskrivits här. Mer i detalj vad den innehåller eller exakt när den kommer varken kan eller vill jag redogöra för.

Anf. 81 THOMAS STRAND (s):

Fru talman! Det är rätt intressant att statsrådet är med och skriver ett dokument där man i detalj utlovar saker som ska ske och till och med anger datum för dem. Man kan inte undgå att fundera över statsrådets

verklighetsuppfattning. Trodde han att Folkpartiet skulle få egen majoritet? Statsrådet lovar saker, och så blir de inte av. Nu säger statsrådet att det kommer förslag. Det får vi tacksamt ta emot och notera. Men på ytterligare en punkt kvarstår det väl ändå.

Satsningar på de tidiga åldrarna har varit mycket viktiga för oss socialdemokrater. All forskning visar ju att när man sätter in satsningar på de tidiga åldrarna får man igen det, och man undviker på det sättet mycket problem längre upp i åldrarna. Därför lanserade vi Hallengrenmedlen för att få fler förskollärare. Dessa pengar tog statsrådet bort. Vi lovade i valrörelsen att det skulle bli 3 000 fler lärare inom fritidsverksamheten. Det är inget som den nuvarande regeringen har bejakat. Detta är två tydliga exempel på hur man har satt in åtgärder för de tidiga åldrarna.

När man reflekterar över lärarutbildningen och dess inplacering i Bolognaprocessen kan man för olika resonemang. Det jag undrade var varför studenter som läser till förskollärare, fritidshemslärare eller förskoleklasslärare inte frivilligt får välja som lärare i de tidiga åren på grundskolan får göra. Det ska inte vara ett obligatoriskt utan ett frivilligt moment. Jag tycker att det skulle vara en bra modell att man själv får välja. Ni stänger ju dörren och låser den.

Med det beslut som regeringen har tagit riskerar vi att få ett A- och ett B-lag med studenter som läser på lärarhögskolans grundnivå och andra som tar ut en examen på avancerad nivå. Risken är ju att vi får svagare forskningsanknytning för de lärare som läser på grundnivå. Det vore mycket olyckligt med tanke på att om det är något vi behöver så är det ökad forskning, även om situationer i de tidiga åldrarna i förskola och skola.

Jag tycker att det var ett väldigt klokt beslut när man fick en sammanhållen lärarutbildning 2001. Det lyfte statusen på förskollärare. De fick känna att de fick en bättre utbildning med kvalitet och chans till en forskningsanknytning på ett annat sätt än tidigare. Jag håller inte med statsrådet om att man har suddat ut identiteten på förskollärlinjen. Den finns kvar. Det här var ett steg framåt. Jag hoppas att utredningen inte ska försämra situationen för förskollärare.

När det gäller just lärarlyftet funderar jag på varför ni nu drar isär lärarkollektivet, i och med att förskollärare och fritidshemslärare inte får del av den här satsningen. Det rimmar illa med att man ska satsa på de tidiga åldrarna. Även dessa borde tvärtom få chans att gå vidare och ingå i en kompetensutveckling.

Anf. 82 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag har ett par anmärkningar. Grunden för detta med satsning på de tidiga åren är ju kärnan i regeringens politik. Nu är det ett väldigt fokus på lågstadiet. Det kommer att komma en förskoleproposition senare under perioden som lyfter fram de frågorna också, som jag har sagt.

Men det finns ett par intressanta anmärkningar man kan göra med anledning av det som Thomas Strand säger. Först och främst klagar han på att inte ännu fler är med i lärarlyftet. Ja, men Socialdemokraterna vill ju inte ens ha lärarlyftet. Ni är ju emot lärarlyftet. Och när Ibrahim Baylan stod i talarstolen för en stund sedan sade han att den lilla lärarfortbildningssatsning som Socialdemokraterna är för är fokuserad på lågstadiet

och mellanstadiet. Det talades inte alls om förskolan och fritidspedagogerna.

Thomas Strand får gärna skälla på oss. Men ni har ju inte själva i er budget det som Thomas Strand skäller på oss för att vi inte har. Ni är emot läraryftet. Ni vill ju avskaffa läraryftet. Det är sanningen.

Självfallet ska utbildningen till förskollärare och fritidspedagog ha forskningsanknytning. All utbildning som äger rum på våra lärosäten ska vara forskningsbaserad och ha en forskningsanknytning – självfallet.

Jag hör ju att argumentationen låter exakt likadan som den från en av de lärarfackliga organisationerna. De försöker sprida bilden av att det inte är forskningsanknytning bara för att inte alla har möjlighet att bli forskare, men det är ju inte det som är forskningsanknytning. Forskningsanknytning är ju att utbildningen är forskningsbelagd och forskningsbaserad och vetenskapligt baserad. Det är det som är forskningsanknytning. Självfallet ska utbildningen till förskollärare och fritidspedagog, alla utbildningar i svenska lärosäten, ha forskningsanknytning.

Då säger Thomas Strand så här: Ja, men det blir ett A- och ett B-lag. Vi har bestämt i Europa att vi har grundläggande utbildningar som är under fyra år långa. Sedan har vi avancerade utbildningar som är fyra år och längre. Kommer Thomas Strand, så fort vi har en utbildning som är kortare än fyra år, att stå och säga: Ja, men det är en B-utbildning. Det betyder att alla utbildningar nu alltid måste vara minst fyra år i Sverige på högskolan. Annars är det ju B-utbildningar.

Är det följden av Bologna, att alla högskolekurser måste vara minst fyra år – annars är det ett B-lag? Det är en väldigt märklig syn på något sätt. Varför ska vi ha en grundläggande nivå om inga utbildningar ska vara på grundläggande nivå för att det då är orättvist? Så kan det väl ändå inte vara?

Man måste väl utgå från en fundering: Vad är det som krävs för det här? Hur lång utbildning kräver det här yrket? Och så bestämmer man att det kräver si och så, och så anpassar man utbildningen. Sedan ser man vilken nivå det hamnar på.

Enda skälet för att förlänga utbildningen skulle vara att det ger en högre status, inte att det behövs. Det resonemanget köper inte jag.

Ingen hävdar, inte ens det fackförbund som allra hårdast driver att man ska förlänga förskolläraryrket, att det finns något stort behov av förlängningen. De hävdar detta av statusskäl. Jag köper inte det. I så fall gäller det alla utbildningar i samhället över huvud taget. Alla måste inplaceras på avancerad nivå. Annars får ju de yrkena lägre status. Men så kan ni väl inte resonera?

Universitetskanslerns utvärdering visar att det inte behövs någon förlängning av lärarutbildningen i Sverige. Däremot behöver tiden användas mycket effektivare. Det är snarast för mycket tid. Men låt oss utnyttja den tiden för att fylla på med värdefull kunskap! Men börja inte med att förlänga den när det inte behövs.

Sedan säger Thomas Strand att förskolläraryrkets status lyftes i och med 2001 års reform. Men hur kommer det då sig att det är färre än någonsin som vill bli förskollärare efter 2001 års reform? Hur kommer det sig? Det är ju sanningen. Före 2001 hade vi inte rekryteringsproblem till förskolläraryrket. Nu har vi stora rekryteringsproblem. Det enda som skiljer, som ligger däremellan, är 2001 års reform. Varför är det så

Anf. 83 THOMAS STRAND (s):

Fru talman! Jag hävdar fortfarande att det var ett steg framåt med lärarutbildningsreformen 2001. Jag är inte säker på att det som statsrådet säger är orsaken till att det är ett minskat söktryck. Det kan vara andra orsaker, som lön och sådana saker. Jag tycker att det var en bra reform, och jag hoppas att den kommande utredningen fortsätter att utveckla förskolan.

Jag har inte sagt att man ska göra detta obligatoriskt för alla. Det är frivilligt, precis som grundskolans tidigarelärare skulle få chansen att läsa på avancerad nivå. Den avancerade nivån skulle vara frivillig. Det är det jag säger.

Vi är inte emot lärarlyftet. Jag vet inte var statsrådet har fått det ifrån. Vi satsar lite olika pengar. Det har ju Ibrahim Baylan redogjort för tidigare, så det behöver jag inte upprepa. Men man kan ju säga att vi dessutom vill anställa 6 000 lärare i förskolan och 3 000 fritidshemslärare. Det vill inte ni. Vi vill också ha 1 000 resurspersoner till skolor som är särskilt utsatta.

Det beror alltså på vad man prioriterar, om man sätter in satsningarna och åtgärderna för att få en bra skola. Man ska vara lite varsam med de ord man för fram, hur man framställer sin motståndare.

Vi socialdemokrater har gjort satsningar – det har jag sagt tidigare. Det har varit viktigt för oss. Och jag hoppas att den här debatten ändå kan leda till att statsrådet tar med sig de här tankarna. Vi ska ju ha en utredning om lärarutbildningen. Förskollärares situation är viktig. Och jag tror faktiskt – jag hävdar det igen – att reformen 2001 var bra. Förstör nu inte det genom att försämma för förskollärare!

Anf. 84 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! En viktig utgångspunkt för den kommande lärarutbildningsreformen när det gäller förskollärare är att skapa en utbildning som fler söker. Det är en viktig utgångspunkt. Jag tror inte att en förlängning av utbildningen kommer att innebära att fler söker den, särskilt inte när Högskoleverket konstaterar att det inte finns behov av någon förlängning.

Även den frivilliga varianten av förlängning kostar ju resurser, om man tror att några kommer att välja den här förlängda varianten. Det är väl därför man kräver det, antar jag, för att man hoppas det. Även det är ju resurskrävande.

Det är mycket som statens pengar ska räcka till. Jag har haft ett antal interpellationsdebatter med socialdemokratiska skoldebattörer nu under ett par timmar. Alla kräver mer pengar till olika saker, men i de egna budgetalternativen finns sällan pengarna till detta. Det ska räcka till mycket. Vi måste prioritera hårt, och jag är inte beredd att förlänga utbildningar när Högskoleverket konstaterar att det inte behövs.

Jag förstod inte riktigt vad Thomas Strand sade om lärarlyftet, men vi får väl reda ut det i nästa debatt. I den vårmotion som Socialdemokraterna lägger fram är det ju dramatiska nedskärningar på lärarfortbildningen i Sverige. Man kan säga att ni är för lärarlyftet, men ni är emot de pengar

Svar på
interpellationer

som ska betala det, så att säga. Det håller inte, för det kostar resurser att fortbilda lärare.

Det går inte att säga att man är för lärarlyftet och sedan ta bort anslagen till det. Jag är medveten om att det finns vissa anslag, men de är mycket små. Och Ibrahim Baylan har berättat här att de ska gå till lågstadiet och mellanstadiet och inte till de grupper som Thomas Strand står och argumenterar för just nu.

Den här regeringen kommer att satsa på de tidiga åren. Det som vi fokuserar på just nu, när det gäller de reformer som än så länge är aviserade, är ju låg- och mellanstadiet. Det är olika reformer där. Senare under perioden kommer det att komma en förskoleproposition. Inriktningen på den är att man ska stärka förskolans pedagogiska uppdrag. Där uppfattar jag att vi har en gemensam inriktning, och det uppskattar jag.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2006/07:SfU10 och SfU9

Civilutskottets betänkanden 2006/07:CU24 och CU26

Utbildningsutskottets betänkanden 2006/07:UbU12, UbU15 och UbU16

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2006/07:MJU15

Socialutskottets betänkande 2006/07:SoU15

Utrikesutskottets betänkande 2006/07:UU12

Försvarsutskottets betänkanden 2006/07:FöU7 och FöU8

16 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

EU-dokument

KOM(2007)226 Grönbok om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag på den inre marknaden

Konstitutionsutskottets betänkanden

2006/07:KU18 Elektronisk underrättelse i vissa ärenden om utgivningsbevis

2006/07:KU19 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående bidrag som regeringen och Regeringskansliet fördelar

2006/07:KU21 Fastställande av löner för riksdagens ombudsmän, m.m.

Trafikutskottets betänkanden

2006/07:TU15 Nya hastighetsgränser

2006/07:TU12 Järnvägspolitik och andra järnvägspaketet

Trafikutskottets utlåtande

2006/07:TU14 En framtida havspolitik för EU

Skatteutskottets betänkande
2006/07:SKU17 En fristående kronofogdemyndighet m.m.

17 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 21 maj

2006/07:545 Tvärstopp för nya hyreslägenheter

av *Bosse Ringholm* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2006/07:546 EU-kommissionen och arbetsmiljön

av *Hillevi Larsson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

den 22 maj

**2006/07:547 Situationen för patienter med ME, kroniskt trötthets-
syndrom**

av *Elina Linna* (v)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2006/07:548 Införselkvoter av alkohol

av *Egon Frid* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 29 maj.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 maj

2006/07:1211 Situationen i Demokratiska republiken Kongo

av *Kalle Larsson* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2006/07:1212 Statens stöd till Astrid Lindgrens 100-årsjubileum

av *Krister Örnfjäder* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

den 22 maj

2006/07:1213 Vilande sjukersättning och aktivitetsersättning vid arbete

av *Désirée Pethrus Engström* (kd)

till statsrådet *Cristina Husmark Pehrsson* (m)

2006/07:1214 Upphandling av miljövänliga datorer

av *Désirée Liljevall* (s)

till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2006/07:1215 Spioneri och nationell säkerhet

av *Carina Hägg* (s)

till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2006/07:1216 Hatbrottsutbildning på polishögskolan

av *Lena Olsson* (v)

till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 29 maj.

19 § Kammaren åtskildes kl. 19.28.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 6 § anf. 23 (delvis),

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.46 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och EU-nämnden	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
4 § Svar på interpellation 2006/07:504 om den studiesociala utredningen.....	2
Anf. 1 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	2
Anf. 2 EMMA HENRIKSSON (kd).....	2
Anf. 3 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	2
Anf. 4 EMMA HENRIKSSON (kd).....	3
Anf. 5 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	3
Anf. 6 EMMA HENRIKSSON (kd).....	4
Anf. 7 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	4
5 § Svar på interpellation 2006/07:507 om integrationspolitiska skäl för flytt av statlig verksamhet	4
Anf. 8 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	4
Anf. 9 MIKAEL DAMBERG (s)	5
Anf. 10 IBRAHIM BAYLAN (s).....	7
Anf. 11 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	8
Anf. 12 MIKAEL DAMBERG (s)	9
Anf. 13 IBRAHIM BAYLAN (s).....	10
Anf. 14 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	10
Anf. 15 MIKAEL DAMBERG (s)	11
Anf. 16 Utbildningsminister LARS LEIJONBORG (fp)	11
6 § Svar på interpellation 2006/07:516 om resorna mellan Bryssel och Strasbourg i EU-parlamentet	12
Anf. 17 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	12
Anf. 18 MONICA GREEN (s)	12
Anf. 19 ULF HOLM (mp).....	13
Anf. 20 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	14
Anf. 21 MONICA GREEN (s)	15
Anf. 22 ULF HOLM (mp).....	16
Anf. 23 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	16
Anf. 24 MONICA GREEN (s)	17
Anf. 25 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	18
7 § Svar på interpellation 2006/07:528 om klimat- och energifrågorna i EU-konstitutionen	19
Anf. 26 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	19
Anf. 27 ULF HOLM (mp).....	20
Anf. 28 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	21
Anf. 29 ULF HOLM (mp).....	22
Anf. 30 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	23
Anf. 31 ULF HOLM (mp).....	25
Anf. 32 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	25

8 § Svar på interpellation 2006/07:529 om bristen på utbildning för att möta efterfrågan på arbetsmarknaden.....	26
Anf. 33 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	26
Anf. 34 LOUISE MALMSTRÖM (s).....	27
Anf. 35 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	28
Anf. 36 LOUISE MALMSTRÖM (s).....	29
Anf. 37 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	30
Anf. 38 LOUISE MALMSTRÖM (s).....	31
Anf. 39 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	31
9 § Svar på interpellation 2006/07:511 om ideologisk privatisering av skolor.....	32
Anf. 40 TALMANNEN	32
Anf. 41 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	32
Anf. 42 MIKAEL DAMBERG (s).....	32
Anf. 43 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	34
Anf. 44 TALMANNEN	34
Anf. 45 MIKAEL DAMBERG (s).....	34
Anf. 46 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	35
Anf. 47 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	36
Anf. 48 MIKAEL DAMBERG (s).....	36
Anf. 49 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	37
10 § Svar på interpellation 2006/07:519 om rätten till individuell utvecklingsplan	37
Anf. 50 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	37
Anf. 51 AGNETA LUNDBERG (s)	38
Anf. 52 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	39
Anf. 53 AGNETA LUNDBERG (s)	39
Anf. 54 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	40
Ajournering.....	40
Återupptagna förhandlingar	40
11 § Svar på interpellation 2006/07:521 om skelsegregation	40
Anf. 55 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	40
Anf. 56 IBRAHIM BAYLAN (s).....	41
Anf. 57 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	42
Anf. 58 IBRAHIM BAYLAN (s).....	42
Anf. 59 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	43
Anf. 60 IBRAHIM BAYLAN (s).....	44
Anf. 61 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	45
12 § Svar på interpellation 2006/07:522 om läsning i skolan	45
Anf. 62 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	45
Anf. 63 IBRAHIM BAYLAN (s).....	46
Anf. 64 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	47
Anf. 65 IBRAHIM BAYLAN (s).....	48
Anf. 66 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	50
Anf. 67 IBRAHIM BAYLAN (s).....	51
Anf. 68 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp).....	51
13 § Svar på interpellation 2006/07:525 om rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid	52

Anf. 69 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	52
Anf. 70 PETER HULTQVIST (s)	52
Anf. 71 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	53
Anf. 72 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	54
Anf. 73 PETER HULTQVIST (s)	55
Anf. 74 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	56
Anf. 75 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	56
Anf. 76 PETER HULTQVIST (s)	57
Anf. 77 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	58
14 § Svar på interpellation 2006/07:527 om satsning på barn i de tidiga åldrarna.....	58
Anf. 78 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	58
Anf. 79 THOMAS STRAND (s)	59
Anf. 80 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	60
Anf. 81 THOMAS STRAND (s)	61
Anf. 82 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	62
Anf. 83 THOMAS STRAND (s)	64
Anf. 84 Statsrådet JAN BJÖRKLUND (fp)	64
15 § Förnyad bordläggning.....	65
16 § Bordläggning.....	65
17 § Anmälan om interpellationer.....	66
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	66
19 § Kammaren åtskildes kl. 19.28.....	67

